

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: **«Цифрові інформаційні ресурси та їх вплив на розвиток
суспільства»**

на здобуття освітнього ступеня	<u>бакалавра</u>
зі спеціальності	<u>029 Інформаційна, бібліотечна та</u>
	<u>архівна справа</u>
освітньо-професійної програми	<u>Інформаційна аналітика та зв'язки з</u>
	<u>громадськістю</u>

*Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело*

(підпис)

Ольга КАСПЕРСЬКА

Виконала:	Ольга КАСПЕРСЬКА здобувачка вищої освіти гр. АЗД-41
Керівник:	Леся КОВАЛЬСЬКА доктор історичних наук, професор
Рецензент:	Ірина П'ЯТНИЦЬКОВА кандидат історичних наук, доцент

Київ 2025

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва**

Кафедра документознавства та інформаційної діяльності

Ступінь вищої освіти бакалавр

Спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Освітньо-професійна програма Документознавство та інформаційна діяльність

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри документознавства та
інформаційної діяльності

_____ Тетяна СИДОРЕНКО
«_____» _____ 2025 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Касперської Ольги Віталіївни

1. Тема кваліфікаційної роботи «Цифрові інформаційні ресурси та їх вплив на розвиток суспільства», керівник кваліфікаційної роботи проф., д.і.н. Ковальська Леся Андріївна професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності, затверджені наказом Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від «24» лютого 2025 р. № 56.
2. Строк подання кваліфікаційної роботи «16» травня 2025 р.
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи:

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити вплив цифрових інформаційних ресурсів на розвиток суспільства та перспективи ефективного їх використання в умовах цифровізації.

Об’єктом дослідження є цифрові інформаційні ресурси, які активно розвиваються в сучасному інформаційному середовищі.

Предметом дослідження – вплив цифрових інформаційних ресурсів на соціокультурні процеси життєдіяльності суспільства та перспективи їх ефективного використання і розвитку в умовах цифрової трансформації.

4. Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Особливості розвитку цифрових інформаційних ресурсів
2. Напрями впливу цифрових технологій на розвиток інформаційних ресурсів.
3. Перспективи ефективного використання цифрових інформаційних ресурсів

5. Перелік ілюстративного матеріалу: презентація, додатки.

6. Дата видачі завдання «26» вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Визначення тематики, вибір наукового керівника, уточнення теми	18.09.2024	
2	Розроблення та складання плану кваліфікаційної бакалаврської роботи	26.09.2024	
3	Підготовка 1 розділу	07.01.2025	
4	Підготовка 2 розділу	22.04.2025	
5	Підготовка 3 розділу	01.05.2025	
6	Висновки	09.04.2025	
7	Підготовка остаточного варіанта роботи	12.05.2025	
8	Написання відгуку науковим керівником	14.05.2025	
9	Оформлення й представлення роботи на кафедру та перевірка на плагіат	16.05.2025	
10	Підготовка доповіді, презентації та ілюстративного матеріалу, рецензія	20.05.2025	
11	Попередній захист роботи	26.05.2025	
12	Основний захист кваліфікаційної бакалаврської роботи	24.06.2025	

Здобувачка вищої освіти _____

Ольга КАСПЕРСЬКА

Керівник
кваліфікаційної роботи _____

Леся КОВАЛЬСЬКА

РЕФЕРАТ

Текстова частина кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра: 60 стор., 6 рис. 4 табл., 2 додатки, 46 джерел.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити вплив цифрових інформаційних ресурсів на розвиток суспільства та перспективи ефективного їх використання в умовах цифровізації.

Об’єктом дослідження є цифрові інформаційні ресурси, які активно розвиваються у сучасному інформаційному середовищі.

Предметом дослідження – вплив цифрових інформаційних ресурсів на соціокультурні процеси життєдіяльності суспільства та перспективи їх ефективного використання і розвитку в умовах цифрової трансформації.

Короткий зміст роботи: робота присвячена аналізу цифрових інформаційних ресурсів як ключового елементу сучасного інформаційного суспільства. У роботі розглянуто поняття, види, класифікацію цифрових ресурсів, а також нормативно-правові та етичні аспекти їх використання. Проаналізовано вплив цифрових технологій на освіту, науку, культуру, економіку та соціальні зміни, пов’язані з цифровізацією. Значну увагу приділено питанням цифрової грамотності, захисту даних і доступності інформації. Запропоновано шляхи оптимізації управління цифровими ресурсами та підвищення ефективності їх застосування. Отримані результати можуть бути використані в діяльності державних установ, освітніх закладів і бізнес-структур.

Ключові слова: цифрові інформаційні ресурси, цифровізація, електронні ресурси, цифрова грамотність, інформаційні технології.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ.....	9
1.1. Поняття та класифікація цифрових інформаційних ресурсів.....	9
1.2. Роль інформаційних ресурсів у сучасному суспільстві	20
1.3. Нормативно-правове регулювання та етичні аспекти використання інформаційних ресурсів.....	24
РОЗДІЛ 2 НАПРЯМИ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	30
2.1. Оновлення та диджиталізація інформаційних ресурсів.....	30
2.2. Інформаційні ресурси та тенденції розвитку освіти і науки	34
2.3. Соціокультурні зміни під впливом цифровізації.....	37
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	40
3.1. Оптимізація доступу та управління інформаційними ресурсами	40
3.2. Захист даних і цифрова грамотність в умовах активного використання інформаційних ресурсів.....	44
ВИСНОВКИ.....	54
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	56
ДОДАТКИ.....	62
ДОДАТОК А.....	63
ДОДАТОК Б	64

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена швидким розвитком цифрових технологій та їх впливом на всі сфери життя суспільства. Цифрові інформаційні ресурси стали невід'ємною частиною сучасного інформаційного середовища, що забезпечує доступ до величезного обсягу знань, даних і матеріалів. Проте зростаюче використання цифрових ресурсів створює нові виклики, пов'язані з управлінням, безпекою та етичними аспектами їх застосування. Тому дослідження цих аспектів є надзвичайно важливим для розуміння того, як ефективно використовувати інформаційні ресурси в умовах глобалізації та цифровізації.

Значущість теми також зумовлена необхідністю адаптації суспільства до швидких змін, пов'язаних з розвитком цифрових технологій. Вплив цифровізації на сферу освіти, науки, культури та економіки є очевидним, але він потребує системного аналізу і прогнозування. Важливою є проблема інтеграції цифрових ресурсів в освітній процес, що має безпосередній вплив на якість навчання та рівень цифрової грамотності. Оскільки цифрові технології активно проникають в усі сфери, дослідження в цій галузі дозволяє виявити як можливості, так і потенційні ризики для розвитку суспільства.

Особливу актуальність тема набуває в контексті нормативно-правового регулювання цифрових інформаційних ресурсів. В умовах постійного росту обсягів даних та використання інформаційних технологій виникає необхідність у забезпеченні їх захисту та регулюванні етичних норм. Питання захисту приватності, авторських прав та кібербезпеки набувають все більшої ваги. Тому дослідження даної теми сприятиме розвитку рекомендацій щодо ефективного регулювання використання цифрових ресурсів, підвищення безпеки та забезпечення етичних стандартів у цій сфері.

Мета дослідження – дослідити вплив цифрових інформаційних ресурсів на розвиток суспільства та перспективи ефективного їх використання в умовах цифровізації.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати сутність і класифікацію цифрових інформаційних ресурсів;
- 2) дослідити роль цифрових інформаційних ресурсів у сучасному суспільстві;
- 3) визначити основні нормативно-правові та етичні аспекти використання цифрових інформаційних ресурсів;
- 4) оцінити вплив цифрових технологій на оновлення та диджиталізацію інформаційних ресурсів;
- 5) розглянути тенденції розвитку освіти і науки під впливом цифрових інформаційних ресурсів;
- 6) виявити соціокультурні зміни, що виникають унаслідок цифровізації інформаційних ресурсів;
- 7) окреслити шляхи оптимізації доступу та управління цифровими інформаційними ресурсами;
- 8) актуалізувати питання захисту даних та підвищення цифрової грамотності в умовах активного використання інформаційних ресурсів.

Об'єкт дослідження – цифрові інформаційні ресурси, які активно розвиваються у сучасному інформаційному середовищі.

Предмет дослідження – вплив цифрових інформаційних ресурсів на соціокультурні процеси життєдіяльності суспільства та перспективи їх ефективного використання і розвитку в умовах цифрової трансформації.

Методи дослідження, що використовуються в даній роботі, включають аналіз і синтез наукових джерел, що стосуються цифрових інформаційних ресурсів, а також порівняльний метод для вивчення різних підходів до їх класифікації та використання. Для оцінки впливу цифрових технологій на розвиток інформаційних ресурсів застосовуються методи історико-типологічного аналізу та емпіричні дослідження, що дозволяють виявити тенденції в їх еволюції. Окрім того, використано методи системного аналізу для дослідження взаємозв'язків між цифровими технологіями та суспільними,

соціокультурними та освітніми процесами. Також застосовано методи прогнозування для визначення перспектив розвитку цифрових інформаційних ресурсів та їх впливу на різні сфери життя.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці та публікації таких авторів, як Артеменкова О. [1], Блінова Г. [2], Бошицький Ю., Ярошевська Т. [3], Василенко Д., Бутко Л. [4], Вербовський І. [5], Голобородько А. [6], а також нормативно-правові акти, аналітичні матеріали та статистичні дані, що стосуються розвитку та використання цифрових інформаційних ресурсів.

Теоретичне значення роботи полягає в подальшому розвитку наукових уявлень щодо класифікації, функціонування та ролі цифрових інформаційних ресурсів у сучасному суспільстві. Робота дозволяє поглибити розуміння процесів цифровізації, а також їхнього впливу на соціокультурні, освітні та наукові аспекти. Крім того, результати дослідження можуть сприяти уточненню теоретичних підходів до нормативно-правового регулювання інформаційних ресурсів та етичних аспектів їх використання.

Практичне значення роботи полягає в розробці рекомендацій щодо оптимізації управління цифровими інформаційними ресурсами, вдосконалення доступу до них та захисту даних у цифровому середовищі. Отримані результати можуть бути використані організаціями та установами для поліпшення ефективності використання цифрових технологій, підвищення рівня цифрової грамотності та забезпечення безпеки інформаційних ресурсів в умовах їх активного застосування.

Структура дипломної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 61 сторінки, із них 50 сторінок займає основний текст. Робота містить 6 рисунків, 4 таблиці та 2 додатки, що ілюструють основні результати дослідження. У переліку посилань зазначено 46 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1.1. Поняття та класифікація цифрових інформаційних ресурсів

У сучасному цифровому світі ефективне управління інформацією набуває особливої важливості. У цьому контексті визначення, структура та класифікація інформаційних ресурсів (далі – ІР) та електронних інформаційних ресурсів (ЕІР) відіграють ключову роль у розвитку та захисті даних у різних сферах діяльності. Актуальним є вивчення ІР із урахуванням новітніх вимог цифрової безпеки, а також аналіз їхніх особливостей, значення та впливу на сучасні організаційні процеси.

Сьогодні разом із класичним розумінням «ресурсів» усе більшого значення набуває термін «інформаційні ресурси». Вони являють собою впорядковану сукупність документів, що можуть бути зафіксовані на різних носіях або зберігатися в інформаційних системах [9, с.23].

У ХХ столітті ресурси традиційно поділялися на матеріальні, енергетичні, трудові, фінансові та технологічні. Проте наприкінці 1970-х років ІР почали розглядати як окрему категорію через їхню значущу роль у суспільних процесах.

Із розвитком технологій та автоматизованих систем обробки даних залежність суспільства від рівня інформаційної безпеки зростає. Згідно з концепцією розвитку сектору безпеки й оборони України, передбачено активне впровадження сучасних інформаційних технологій у системи управління, забезпечення захисту ІР і формування державної політики у сфері кібербезпеки [22, с.20].

Вибір методів і засобів захисту ІР залежить від їхнього типу та призначення. Саме тому актуальним залишається питання визначення поняття «інформаційний ресурс» та його класифікації в різних галузях, включаючи національну безпеку, інформаційні технології, комунікаційні системи, соціальні науки та бібліотечну справу.

Поняття «інформаційні ресурси» трактується по-різному залежно від сфери застосування, що свідчить про відсутність єдиного, універсального визначення. Його зміст варіюється в контексті державного управління, економіки, наукової діяльності, бібліотечної справи та інших галузей.

Система класифікації ІР базується на різних критеріях, зокрема на їхньому призначенні, рівні доступу, характері зберігання та використання. Аналіз існуючих підходів вказує на схожість багатьох визначень, що призводить до часткового дублювання окремих класифікаційних ознак.

Відповідно до Закону України «Про науково-технічну інформацію», інформаційні ресурси – це систематизовані довідкові фонди, забезпечені засобами для зберігання, пошуку, обробки та передачі даних. Вони знаходяться у віданні державних установ, наукових бібліотек, комерційних центрів та інших організацій, що займаються науково-технічною діяльністю [17].

Найпоширенішим є визначення ІР як сукупності документів і даних, збережених у різних інформаційних системах – бібліотеках, архівах, базах даних тощо. Таке трактування закріплене в Національній програмі інформатизації та Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [10].

Чинне законодавство України не містить єдиного правового визначення ІР, регламентуючи їх використання через норми, що стосуються конкретних інформаційних систем. Згідно з державними стандартами, ІР включають структуровані зібрання документів на різних носіях та систематизовані бази даних, що забезпечують ефективний доступ до інформації. У сфері науково-технічної діяльності це охоплює колекції книг, періодичних видань, патентну та нормативно-технічну документацію.

Щодо спільного використання, ІР можуть перебувати у віданні державних органів, наукових установ, бібліотек, комерційних компаній та інших організацій, що займаються обробкою та розповсюдженням науково-технічної інформації.

Правове регулювання ІР включає комплекс норм, які визначають правила володіння, документування, доступу, захисту та використання даних. Ці норми

встановлюють механізми управління інформацією, а також регламентують права та обов'язки учасників інформаційних процесів.

У своєму дослідженні Масюк О. визначає ІР як «окремі документи та масиви документів, що існують самостійно або інтегровані в інформаційні системи, такі як бібліотеки, архіви, фонди, бази даних». Він підкреслює, що ІР можуть бути представлені у різних форматах – від окремих файлів (текстових, графічних, табличних) до масштабних інформаційних масивів. Автор наголошує на важливості ефективного управління такими ресурсами, оскільки вони є стратегічно значущими для організацій та суспільства загалом [29, с.57].

У дослідженні Семанюк В. та Мельник Н. розглядають ІР з точки зору їхньої конфіденційності. Вони виокремлюють такі категорії, як банківська та комерційна таємниця, державна таємниця, конфіденційні дані. Науковці підкреслюють, що безпека ІР є критично важливою для стабільного функціонування підприємств та запобігання загрозам з боку сторонніх осіб [38, с.208].

Окрему категорію становлять ІР спільного користування. Це зібрання даних, доступних для державних органів, наукових установ, бібліотек, дослідницьких центрів та бізнес-структур, що займаються науково-технічною діяльністю. Використання таких ресурсів регулюється відповідними угодами, що визначають умови доступу та правила обміну інформацією між зацікавленими сторонами.

Науково-технічні ІР становлять структурований масив документів, що містять спеціалізовані знання та відомості про досягнення науки і техніки. До них належать книги, періодичні видання, патентна та нормативно-технічна документація, а також звітні матеріали, створені в процесі дослідницької та конструкторської діяльності. Ці ресурси можуть бути представлені як у друкованому, так і в цифровому форматі, забезпечуючи їхню доступність і збереження.

Одне з найширших визначень ІР закріплене в Законі України «Про національну програму інформатизації». Згідно зі статтею 1 цього закону,

інформаційні ресурси – це сукупність документів, які зберігаються в бібліотеках, архівах, базах даних та інших інформаційних системах [18]. Це визначення підкреслює, що ІР є невід’ємною частиною інформаційного простору та відіграють ключову роль у систематизації й використанні знань.

Класифікація ІР здійснюється за різними критеріями. Одним із таких є їхній фізичний характер. У цьому контексті виділяють матеріальні ресурси, які мають фізичну форму, та обчислювальні ресурси, що використовуються для зберігання та обробки даних у певний проміжок часу. Також ІР поділяють на відкриті (загальнодоступні) та обмежені, доступ до яких регулюється спеціальними механізмами контролю, наприклад, за допомогою електронних ключів чи систем авторизації.

ІР можуть трактуватися по-різному залежно від сфери застосування. Один із підходів розглядає їх як сукупність знань про закони розвитку суспільства та природи, що фіксуються у бібліотечних фондах та інформаційних системах [8, с.46]. Інше визначення відносить до ІР документи та бази даних, які містять різнопланову інформацію про соціальні, економічні та політичні процеси. Крім того, в бізнес-середовищі ІР розглядаються як стратегічно важливі активи, що включають бази даних, звітну документацію та інші джерела інформації, необхідні для управління організацією.

Класифікація ІР базується на кількох ключових ознаках (рис. 1.1.).

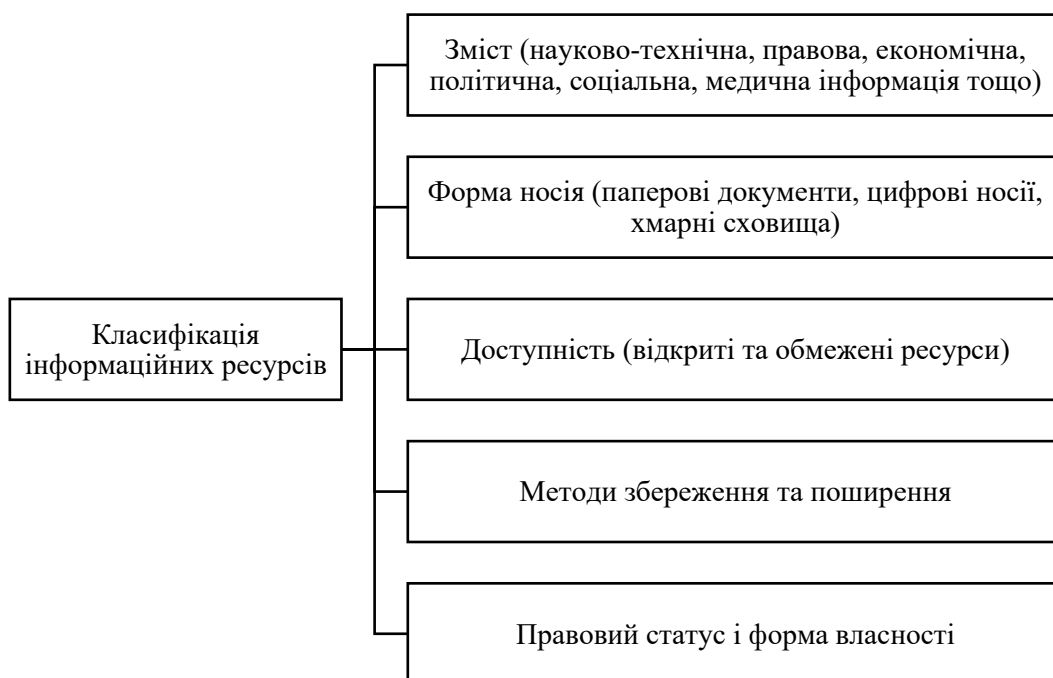

Рисунок 1.1 – Класифікація ІР

Таким чином, ІР є важливим елементом сучасного інформаційного суспільства, що впливає на різні сфери діяльності. Їхня ефективна організація, захист і використання є пріоритетними завданнями для державних, наукових та комерційних установ.

ІР можуть бути представлені в різних формах в залежності від носія: вони можуть бути фізичними (друковані матеріали, документи на паперових носіях) або цифровими (файли на електронних носіях, зображення на екранах комп'ютерів, збереження в пам'яті обчислювальних систем, передача через канали зв'язку) [25, с.16]. Доступ до цих ресурсів може бути як відкритим, так і обмеженим, в залежності від встановлених правил і рівня безпеки інформації.

Класифікація ІР згідно з їхньою організацією та способом зберігання розділяє їх на два основних типи: традиційні та автоматизовані. Традиційні форми включають архіви, бібліотеки та фонди, де зберігаються документи для фізичного доступу. В той же час, автоматизовані ресурси, такі як бази даних і цифрові інформаційні системи, забезпечують більш ефективний та швидкий доступ до даних, що зберігаються в електронному вигляді.

ІР також класифікуються за способом їх формування та поширення. Вони можуть бути стаціонарними (зберігаються в конкретних установах, таких як

архіви або бібліотеки) або мобільними (мають доступ до них у будь-якому місці та в будь-який час через інтернет чи інші цифрові платформи).

Крім того, класифікація за формою власності вказує на правовий статус ресурсів, що поділяються на державні, муніципальні, приватні і колективні. Це визначає, хто володіє, управляє та несе відповідальність за ІР, а також регулює їх використання і доступ.

Ця класифікація підкреслює різноманітність ІР та їх значення в сучасному суспільстві, а також сприяє ефективному управлінню, захисту та використанню цих ресурсів в різних сферах діяльності.

Згідно з українським законодавством, а саме Законом «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації», під терміном «державні інформаційні ресурси» розуміється «інформація, яка належить державі та підлягає захисту відповідно до чинного законодавства» [7]. Це означає, що будь-яка інформація, що знаходиться в розпорядженні держави або управляється нею, є частиною державних ІР. Такі ресурси можуть включати в себе різноманітну інформацію, що використовується державними органами та установами для виконання їхніх функцій і завдань. Оскільки державні ІР мають високу значущість для країни і її громадян, їх потрібно захищати від можливих загроз. Заходи захисту включають забезпечення конфіденційності та цілісності цієї інформації. Приклад класифікації подано на рис. 1.2.

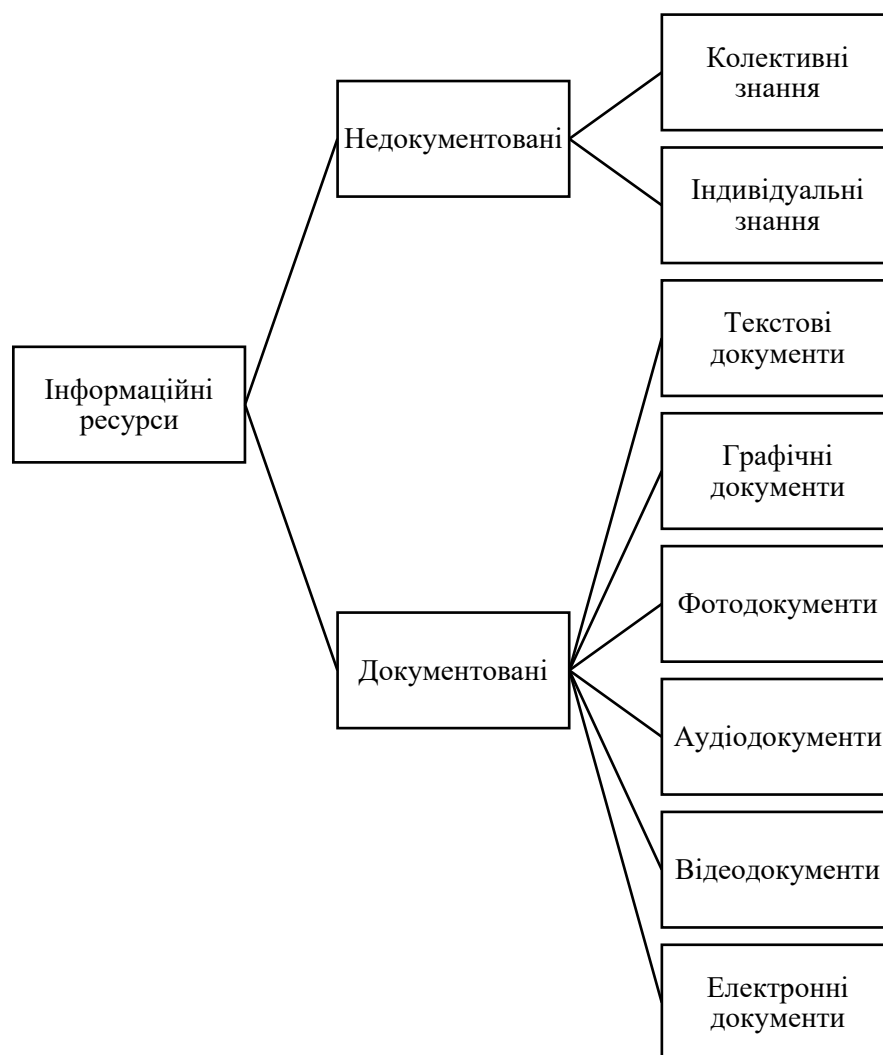

Рисунок 1.2 – Класифікація ІР

Національні інформаційні ресурси – це результати інтелектуальної діяльності в різних сферах життєдіяльності людини, суспільства та держави, які зафіксовані на матеріальних носіях інформації у вигляді окремих документів, масивів документів, баз даних, банків знань, архівів, бібліотек, музейних фондів тощо. Вони містять дані, відомості та знання, що є об’єктом права власності будь-якого суб’єкта України і мають цінність в таких сферах, як політична, економічна, наукова, освітня, соціокультурна, оборонна, ринкова, історична, інформаційна та інші.

Стратегія воєнної безпеки України включає, зокрема, «адаптивне реагування на зміни в безпековій ситуації та збалансоване використання людських, інформаційних, матеріальних і фінансових ресурсів держави, з підсиленням підтримкою партнерських країн» [14].

Адаптивне та оптимізоване застосування методів і засобів захисту безпосередньо залежить від типу та призначення ІР. В умовах швидкого розвитку інформаційних технологій особливе значення набула роль ЕІР, що робить необхідним визначення поняття «електронний інформаційний ресурс» і встановлення критеріїв їх класифікації.

Термін «електронний інформаційний ресурс» (ЕІР) визначається в правовому полі, зокрема, в Законі України «Про Національну програму інформатизації». Згідно з цим законом, «електронні ресурси» охоплюють такі аспекти, як цифрове збереження інформації, комп'ютерні засоби та програмне забезпечення для її обробки та управління, а також електронне середовище для передачі інформації, включаючи комп'ютерні мережі та телекомунікаційні засоби [18]. Визначення акцентує увагу на цифровій формі фіксації даних, що передбачає заміну традиційних носіїв інформації на цифрові формати, які можуть бути збережені, оброблені та передаватися через електронні засоби. Для доступу до таких даних потрібні спеціалізовані технічні засоби, які забезпечують їх обробку та відображення. Важливість інформаційних технологій та зв'язкової інфраструктури для ефективного поширення цифрової інформації підкреслюється в законодавчому визначенні.

У понятті ЕІР відображається їх універсальність і здатність задовольняти різноманітні потреби як громадян, так і держави, відповідно до конкретних завдань, що стоять перед суспільством.

У наведеному контексті ЕІР є важливим компонентом для забезпечення доступу до необхідної інформації та вирішення різноманітних потреб суспільства. Вони охоплюють широкий спектр джерел – як державних, так і приватних, що відповідають різноманітним сферам діяльності та інформаційним вимогам суспільства [30, с.84]. Такий підхід дозволяє розглядати ЕІР як невід'ємну частину інформаційного простору, що забезпечує задоволення інформаційних потреб громадян, суспільства і держави в умовах сучасної цифрової доби.

Таблиця 1.1 містить різні варіанти трактування поняття «електронні інформаційні ресурси», представлені в нормативних актах України та наукових працях.

Таблиця 1.1.

Формулювання поняття «електронні інформаційні ресурси»

Автор	Визначення
Бошицький Ю., Ярошевська Т. [3, с.12]	Це систематизовані дані та відомості, створені, оброблені та збережені в електронній формі за допомогою відповідних технічних засобів та програмного забезпечення
Гребенюк А., Оксенюк І. [7, с.12]	Це інформація, апаратні засоби, програмні продукти та інші ресурси, які можуть бути доступні користувачам через файл-сервери чи бази даних. Всі документи на файл-сервері представлені файлами, які зберігаються в пам'яті комп'ютера із певним кодовим позначенням. Зміст файлів може бути різним, від текстових документів до інших даних, що стосуються документів. У базах даних документи подаються у вигляді одного чи кількох організованих файлів.
Дикий А. [9, с.25]	Це ресурси, що зберігаються в електронних базах даних, комп'ютерних системах або системах автоматизованої обробки і передачі даних. Якщо ці ресурси отримуються або передаються через Інтернет, їх зазвичай називають веб-ресурсами.
Кропочева Н. [26, с.20]	Включає такі аспекти, як цифрове збереження інформації, комп'ютерні засоби та програмне забезпечення для їх відтворення і управління ними, а також електронне середовище для розповсюдження, яке включає комп'ютерні мережі і телекомунікаційні засоби зв'язку.
Мацьопа Х. [30, с.84]	Це інформаційні ресурси, якими керує комп'ютер, зокрема ті, що вимагають підключення периферійних пристроїв до комп'ютера для їх використання.
Сергієнко Т. [40, с.345]	Це інформаційні ресурси, що зберігаються в електронному або комп'ютеризованому форматі та можуть бути знайдені, доступні та оброблені за допомогою електронної мережі або інших технологій обробки даних.

У Законі «Про інформацію» зазначено, що «Державні електронні інформаційні ресурси – це інформація, зафіксована в електронному форматі, необхідність захисту якої визначена законодавством» [15]. Це визначення наголошує на важливості електронної інформації для держави та суспільства, підкреслюючи необхідність її належного захисту відповідно до законодавчих вимог, що регулюють рівень конфіденційності, цілісності та доступності таких даних, а також встановлюють відповідальність за їх безпеку. Відповідно до цього документу, усі ІР мають бути зареєстровані в спеціальному реєстрі, що є

важливим для контролю, моніторингу та управління цими ресурсами на всіх етапах їх обігу.

Національні електронні інформаційні ресурси – це інформаційні ресурси, що зберігаються та використовуються в електронному вигляді, незалежно від їх змісту, форми, часу чи місця створення, а також форми власності, і служать для задоволення потреб громадян, суспільства та держави. До національних ЕІР належать державні, комунальні та приватні ресурси, які використовуються для різних цілей в інтересах суспільства [2, с.56].

У табл. 1.2. наводяться визначення різних типів ЕІР, зокрема національних, державних, науково-освітніх та освітніх.

Таблиця 1.2.

Типи електронних інформаційних ресурсів

Автор	Визначення
1	2
Артеменкова О. [1, с.63]	Національні ЕІР – це інформаційні ресурси, які, незалежно від їх змісту, форми, часу та місця створення, або форми власності, існують і використовуються в електронному вигляді та призначені для задоволення потреб громадян, суспільства та держави. Вони включають державні, комунальні та приватні ресурси.
Василенко Д., Бутко Л. [4, с.82]	Державні ЕІР – це інформація, яка відображена та задокументована в електронному вигляді, і необхідність її захисту визначена законодавством.
Гулак Н., Майстренко А. [8, с.48]	Державні ЕІР – це державні інформаційні ресурси, незалежно від їх змісту, форми, часу та місця створення, що існують та використовуються в електронному вигляді і призначені для задоволення потреб громадян, суспільства та держави. Вони є частиною Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів.
Корецька В., Жебка В. [25, с.16]	Державні ЕІР – це систематизовані дані та відомості, що створені, оброблені та збережені в електронній формі за допомогою технічних або програмних засобів державних органів.
Левченко Л., Попова Л., Хромов А. [27, с.250]	Державні ЕІР – це систематизовані відомості, закріплені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді, право на володіння, використання або розпорядження якими належить державі або які обробляються фізичними чи юридичними особами за дозволом суб'єктів владних повноважень, і призначені для задоволення потреб громадян, суспільства та держави.
Захаревич М., Григоренко В. [20, с.120]	Науково-освітні ЕІР – це електронні ресурси, що наповнюють науково-освітній інформаційний простір і призначені для цільового використання в цій сфері.

Продовження таблиці 1.2.

1	2
Сергієнко Т. [40, с.346]	Освітні ЕІР – це засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або ті, що знаходяться в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі.
Туряниця Н. [43, с.224]	Бібліотечні ЕІР – це опубліковані та неопубліковані первинні та вторинні документи на електронних носіях, такі як книги, серійні видання, дисертації тощо, а також фактографічні, повнотекстові й бібліографічні бази даних.

ЕІР можна класифікувати за різними критеріями, що дозволяє більш детально визначити їх характеристику та призначення. Приклади такої класифікації представлені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3.

Класифікація електронних інформаційних ресурсів

Критерій класифікації	Приклад
Тип ресурсу	Електронні дані, програмне забезпечення, комбіновані ресурси, такі як інтерактивні мультимедійні онлайн-сервіси.
Технологія розповсюдження	Локальні електронні видання, ресурси мережного типу, комбіновані ресурси для розповсюдження.
Тип взаємодії з користувачем	Детерміновані електронні ресурси, де взаємодія з користувачем заздалегідь визначена, та недетерміновані, що дозволяють більшу свободу дій.
Ступінь структурування	Від неструктурованих текстів, що не мають розподілу на абзаци чи параграфи, до добре організованих даних у вигляді баз даних.
Форма існування	Бази даних, вебсайти та інші цифрові платформи для зберігання та надання інформації.
Статус ресурсу	Оригінал, електронний аналог друкованого видання, електронна версія або електронний документ.

Загальне визначення та детальна класифікація ЕІР на основі різних критеріїв наведені в Додатку А.

1.2. Роль інформаційних ресурсів у сучасному суспільстві

Інформаційне суспільство є простором для активних обмінів, мобільних і віртуальних взаємодій, а також значних перетворень. Це потрібно розглядати як крок до створення нового типу взаємодії між владою та громадянським суспільством, що базується на етичних принципах управління, в контексті загальних цінностей та підходів до комунікації з громадянами, без бар'єрів і зайвих бюрократичних перепон, із орієнтацією на збереження культурної спадщини корінних народів та їхніх традицій.

Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва до 2027 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року № 821-р, визначає основні напрями підтримки бізнесу в умовах післявоєнної відбудови та глобальної цифровізації. Вона передбачає створення сприятливого середовища для цифрової трансформації малого і середнього бізнесу через стимулювання інвестицій у цифрові технології, розвиток цифрових навичок підприємців, розширення доступу до інструментів цифрової взаємодії та підтримку переходу на сучасні технологічні рішення [37].

Особливу увагу в стратегії приділено розвитку цифрової грамотності бізнесу через впровадження механізмів самооцінки цифрової зрілості підприємств, створення ваучерних програм для фінансування цифрових рішень, а також надання електронних ваучерів на використання хмарних технологій, що мають сприяти підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності українського бізнесу на глобальних ринках.

Документ також передбачає підтримку переходу підприємств із програмного забезпечення російського походження на безпечні альтернативи, розвиток миттєвих платежів, спрощення електронних контрактів та електронних рахунків у сфері публічних закупівель. Окремий акцент зроблено на інтеграції малого і середнього підприємництва в екосистему державних електронних сервісів, зокрема через портал «Дія» та його мобільний застосунок [37].

Стратегія має на меті досягнення до 2027 року амбітних цілей: 80% підприємств мають досягти базового рівня цифрової інтенсивності, а рівень використання хмарних технологій серед підприємств має зрости до 60%. Таким чином, документ спрямований не лише на відновлення економіки, але й на побудову більш сучасної, інноваційної та стійкої бізнес-екосистеми України.

Відповідно до Положення про Міністерство цифрової трансформації України, затвердженого Кабінетом Міністрів України 18 вересня 2019 року № 856, було чітко визначено напрямки діяльності міністерства, зокрема в сфері цифровізації. Важливими аспектами були розвиток цифрових навичок і прав громадян, що підкреслює комплексний підхід держави до цієї проблеми. Влада створює умови для того, щоб громадяни могли ефективно розвивати свої цифрові навички [33].

У сучасному світі спостерігається бурхливий розвиток інформаційних технологій, зростає кількість користувачів Інтернету, а також постійно з'являються нові пристрої, які спрощують повсякденне життя. Ці зміни торкаються всіх аспектів діяльності людини, що вимагає формування цифрової культури в інформаційному суспільстві.

Цифрова культура – це сукупність норм і правил, яких дотримується особа при взаємодії з інформаційно-комунікаційними технологіями. Вона охоплює кілька різних аспектів [38, с.207]:

1. Матеріальний аспект – включає технічні системи та сучасні цифрові пристрої, такі як комп'ютери, смартфони, цифрові камери, а також відповідне програмне забезпечення;
2. Функціональний аспект – стосується соціального використання технологій, зокрема в контексті їх впливу на суспільні взаємодії та діяльність;
3. Символічний аспект – відображає природу цифрової культури, що формується через логіку цифрового кодування та розвиток мов програмування, впливаючи на розуміння цифрових технологій;

4. Ментальний аспект – пов'язаний з тим, як цифрові технології впливають на психічне життя людини, включаючи питання прийняття чи відмови від технологічних нововведень і формування нових звичок в обробці інформації;

5. Духовно-ціннісний аспект – вивчає цінності цифрової культури в різних контекстах, таких як національні, міжнаціональні, релігійні, соціально-політичні та метафізичні.

Окрім поняття «цифрова культура», часто зустрічаються терміни «комп'ютерна культура», «кіберкультура», «мультимедійна культура» тощо, що також відображають специфічні елементи взаємодії з цифровими технологіями [25, с.17].

До основних складових цифрової культури відносяться:

1. Раціональне споживання інформації – це здатність критично оцінювати отриману інформацію, зокрема через вибір надійних джерел, фокусування на фактах, а не на думках, а також здатність проводити глибокий аналіз для формулювання висновків і оцінки інформації з різних перспектив;

2. Цифрова грамотність – вміння ефективно використовувати сучасні інформаційні технології і програмне забезпечення, зокрема в професійному контексті;

3. ІТ-волонтерство – використання ІКТ не лише для особистих потреб, а й на благо суспільства, для вдосконалення навколишнього середовища;

4. Екологічне використання ІТ («Greening IT») – участь у розв'язанні екологічних проблем, викликаних розвитком цифрових технологій, через відповідальне використання ресурсів і підтримку сталого розвитку в інформаційних системах.

Цифрова грамотність включає здатність ефективно використовувати сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення, при цьому враховуючи всі можливості, які надає технологічний прогрес, і повноцінно інтегруватися в цифрове середовище.

Цифрова компетентність визначається як готовність осіб освоювати та застосовувати цифрові інструменти в різних аспектах їхнього життя та діяльності.

З огляду на це, цифрові технології невинно еволюціонують, ставши ключовим елементом у житті кожної людини. Інформаційне суспільство висуває нові вимоги до особистості щодо її рівня цифрової культури, здатності впроваджувати інноваційні технології в повсякденну діяльність і володіння сучасною комп'ютерною технікою.

Цифрова культура передбачає набуття широкого спектра навичок та компетенцій, необхідних для ефективного використання цифрових технологій. Вона є важливим індикатором розвитку інформаційно-комунікаційних компетентностей і є основою для повноцінної участі в сучасному інформаційному суспільстві [6, с.127].

ІР в сучасному суспільстві мають надзвичайно важливе значення. Вони стали основою для розвитку різноманітних сфер людської діяльності, зокрема економіки, науки, культури, політики та освіти. У сьогоdnішньому світі інформація є не тільки джерелом знань, але й потужним інструментом впливу та керування.

Основною характеристикою ІР є їхня здатність до швидкого поширення та доступності. Завдяки розвитку інформаційних технологій, доступ до величезних обсягів даних став можливим для кожної людини в будь-якому куточку планети. Величезні масиви інформації зберігаються у вигляді текстів, відео, зображень, аудіофайлів, а також в електронних формах, що дає можливість їх миттєвої передачі [9, с.26].

У суспільному контексті ІР впливають на формування громадської думки, прийняття рішень і розвиток соціальних зв'язків. Зокрема, соціальні медіа та новини стали важливими каналами для отримання інформації та обміну думками. Вони дають користувачам змогу бути в курсі останніх подій, висловлювати свою точку зору, долучатися до суспільних процесів. Однак,

зростання інформаційних потоків також підвищує ризик дезінформації та маніпуляцій, що вимагає критичного підходу до аналізу інформації.

У економічному сенсі ІР стали невід'ємною частиною бізнес-процесів. Сучасні підприємства використовують їх для оптимізації управлінських процесів, маркетингових стратегій, розробки нових продуктів і послуг. Завдяки доступу до інформації про ринки, споживачів та конкурентів компанії можуть приймати більш обґрунтовані та своєчасні рішення, що сприяє їхньому розвитку та підвищенню ефективності [21, с.457].

Важливою складовою є роль ІР у науці та освіті. Вони дозволяють швидко отримувати нові знання, обмінюватися результатами досліджень і сприяють розвитку інновацій. Студенти, науковці та професіонали можуть безперешкодно доступати до наукових публікацій, онлайн-курсів і лекцій, що дозволяє їм безперервно вдосконалювати свої знання та навички.

Однак важливим аспектом використання ІР є етика та правові питання. Зростаюча кількість даних та їх доступність піднімає питання конфіденційності, авторських прав і захисту персональних даних. Держава, підприємства та інші організації змушені розробляти стратегії, що забезпечують захист ІР та правильне їх використання.

Отже, інформаційні ресурси відіграють ключову роль у розвитку сучасного суспільства. Вони визначають рівень розвитку економіки, науки, культури і навіть політики. Водночас важливо враховувати виклики, що виникають з їх використанням, та створювати механізми для ефективного та етичного управління інформацією.

1.3. Нормативно-правове регулювання та етичні аспекти використання інформаційних ресурсів

Одним із ключових чинників реалізації концепції інформаційного суспільства є впровадження ефективних публічних інформаційних сервісів, які забезпечують прозорість та відкритість у сфері державного управління. Важливим завданням органів влади є створення оптимальних умов для

максимального використання соціальних, економічних та екологічних можливостей інформаційного суспільства. Це потребує формування надійного правового, регуляторного та політичного середовища, яке базується на суспільній довірі, відкритості процесів та ефективності доступу до даних, що містяться в державних реєстрах. Такі дані охоплюють адміністративні послуги, дозвольно-ліцензійні процедури, а також наглядові та контрольні функції [2, с.57]. Таким чином, одним із стратегічних пріоритетів розвитку держави є створення механізмів для вільного доступу громадськості до важливої інформації.

Загальнонаціональна система інформаційного забезпечення органів державного управління повинна відповідати не лише стандартам відкритості, а й високим вимогам безпеки, що є невід'ємною частиною системи національної безпеки кожної країни, включно з Україною. Однак досягнення інформаційної прозорості державних і місцевих органів влади супроводжується зростанням ризиків у сфері національної інформаційної безпеки.

З 2008 року в Україні поступово формується система стратегічних документів, що спрямовані на створення безпечного інформаційного простору. Одним із перших нормативно-правових актів, що визначив основні напрями розвитку інформаційного суспільства, стала Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2008 р. № 14. Цей документ закріпив пріоритетність запровадження принципів відкритого управління та сприяв розвитку національної системи публічних інформаційних сервісів [34].

Розвиток дієвих заходів щодо захисту інформації у контексті національної безпеки є важливим аспектом сучасного державного управління. Забезпечення захисту, надійності та доступності державних ІР має стратегічне значення для зміцнення безпеки та стабільності країни в умовах цифрових трансформацій.

Важливим кроком у зміцненні інформаційної безпеки в Україні стало ухвалення Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження «Програми діяльності Кабінету Міністрів України «Український прорив: для людей, а не політиків»» від 16.01.2008 р. № 14. Цей документ визначив ключові

напрямки розвитку публічного адміністрування, зокрема створення та захист національної системи публічних інформаційних сервісів. Надійне та безпечне інформаційне середовище на державному рівні є фундаментом для ефективного функціонування таких сервісів і забезпечення доступу громадян до важливої інформації [34].

Гарантування безпеки в інформаційному просторі є визначальним фактором для стабільної роботи державних інституцій та виконання ними своїх обов'язків. Водночас, важливо досягти оптимального балансу між відкритістю державних даних і їхнім захистом, що стає критичною умовою для поступального розвитку суспільства у цифрову епоху. Окрім технологічних рішень у сфері кібербезпеки, необхідно акцентувати увагу на розробці дієвих стратегій та нормативних ініціатив, які сприятимуть створенню надійного та захищеного інформаційного простору як для громадян, так і для державних структур.

Правове забезпечення функціонування публічних інформаційних сервісів в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, які визначають принципи прозорості, доступу до інформації та захисту персональних даних. Зокрема, Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI гарантує громадянам право отримувати відомості про діяльність державних органів [12], тоді як Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-VI встановлює правові механізми збереження конфіденційної інформації [14]. Важливим кроком у формуванні інформаційного суспільства став Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V, який передбачав модернізацію державного управління та впровадження принципів ефективного врядування [19].

Цей закон також заклав основу для забезпечення відкритості діяльності державних інституцій, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів, що виконують адміністративні функції. Його положення встановлюють основні принципи інформаційної взаємодії, серед яких свобода створення, отримання,

використання та розповсюдження даних; вимога до неупередженого, повного та своєчасного оприлюднення інформації; дотримання стандартів інформаційної безпеки; а також забезпечення рівноваги між державними та приватними інтересами.

В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій постала необхідність комплексного оновлення правового регулювання у сфері інформаційних відносин. Одним із перспективних напрямів є створення Інформаційного кодексу України – єдиного документа, що систематизує чинне законодавство у сфері інформації, електронного управління та цифрової безпеки. Його ухвалення сприятиме упорядкуванню нормативно-правової бази, що дозволить спростити правозастосування та зробити законодавство більш зрозумілим для громадян і бізнесу.

Розробка Інформаційного кодексу має враховувати сучасні виклики, пов'язані з цифровою трансформацією, кіберзагрозами та швидким розвитком технологій. Його прийняття дозволить чітко визначити права користувачів у цифровому середовищі, забезпечити баланс між відкритістю інформації та захистом персональних даних, а також закріпити принципи ефективного електронного врядування [31, с.33]. Крім того, такий документ може сприяти подальшій інтеграції України в глобальний інформаційний простір, підвищуючи рівень довіри до державних цифрових сервісів та стимулюючи розвиток інформаційного суспільства.

Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» (1994) встановлює правові механізми захисту інформації, що обробляється в цифрових системах. Він визначає права фізичних та юридичних осіб на володіння інформацією, регулює порядок доступу до неї та обмежує можливість несанкціонованого використання. Відповідно до цього закону, отримання інформації без згоди власника можливе лише в межах визначених законодавством процедур та за умови дотримання принципів розмежування доступу [13].

Для розвитку цифрового простору в Україні значну роль відіграв Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі» (2000). У ньому передбачено створення необхідних економічних, правових та технічних умов, що сприятимуть доступу до мережі Інтернет різних категорій користувачів: громадян, державних установ, освітніх та культурних закладів, підприємницьких структур тощо. Одним із ключових аспектів указу є запровадження пільгових умов для забезпечення доступності інтернет-послуг широкому загалу [44].

Проведений аналіз чинних нормативно-правових актів, що регулюють інформаційну діяльність в Україні, дозволяє виділити кілька ключових напрямів:

- Конституція України в статті 34 закріплює право кожного громадянина на вільний доступ до інформації, її отримання, зберігання та поширення в будь-якій формі – усній, письмовій чи цифровій. Крім того, стаття 32 гарантує можливість ознайомлення з даними про себе та своїх родичів, що зберігаються в архівах та інших установах, якщо ця інформація не має статусу державної чи іншої охоронюваної таємниці [23].

- Закон України «Про інформацію» (1992) визнає інформацію важливим елементом особистих прав громадян та закріплює її як об'єкт немайнових прав. Це забезпечує право кожного на доступ до інформації, сприяючи розвитку державної інформаційної політики [15].

- Законодавство, що стосується інформатизації, зокрема «Про Національну програму інформатизації» [18] та «Про Концепцію Національної програми інформатизації» (1998) [16], встановлює засади для реалізації національної програми, що забезпечує інформаційні потреби громадян в різних сферах життя, включаючи соціально-економічні та культурні аспекти, а також питання охорони навколишнього середовища і національної безпеки.

- Закон «Про доступ до публічної інформації» (2011) надає громадянам право на доступ до інформації, яка знаходиться у володінні органів державної

влади, місцевих органів самоврядування, а також інших розпорядників публічної інформації, з акцентом на відкритість даних, що мають суспільне значення [12].

Завдяки цим нормативно-правовим актам було закладено фундамент для функціонування інформації в незалежній Україні. Оцінюючи правову базу для інтеграції інформаційних технологій, можна зробити висновок, що доступ до матеріалів до інформації став більш демократичним. Зокрема:

- значно розширено можливості для доступу до документів;
- архіви відкрили свої ресурси не тільки для українських громадян, а й для міжнародних дослідників;
- завдяки цифровізації тепер можна інформацію онлайн, 24/7, без необхідності фізичної присутності в архіві;
- з'явилася пріоритетність інтересів користувачів у процесі доступу до інформації.

Проте, попри значні позитивні зміни, існують певні правові обмеження, що покликані захищати державні інтереси, а також права і свободи громадян України.

РОЗДІЛ 2

НАПРЯМИ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

2.1. Оновлення та диджиталізація інформаційних ресурсів

У сучасному світі диджиталізація відіграє ключову роль у формуванні нової реальності. Вона не просто автоматизує робочі процеси, а створює принципово нові умови для ведення бізнесу, оптимізації ресурсів і розвитку глобальних цифрових ринків.

Основою цифрової трансформації є інноваційні інформаційні технології, що охоплюють широкий спектр сучасних рішень: від штучного інтелекту та хмарних обчислень до технологій блокчейну та інтернету речей. Саме вони стають каталізаторами змін у всіх сферах життя – від економіки до соціальних процесів.

Завдяки ІТ-технологіям компанії отримують безпрецедентні можливості для масштабування, оптимізації інформації і підвищення продуктивності. Використання систем ERP (Enterprise Resource Planning) допомагає підприємствам раціонально управляти ресурсами, контролювати виробничі процеси та забезпечувати гнучкість у прийнятті рішень [8, с.47].

Сучасні цифрові платформи відкрили доступ до світових ринків для підприємців будь-якого рівня. Онлайн-магазини, маркетплейси та соціальні мережі значно змінили модель купівельної поведінки, надавши споживачам можливість отримувати товари та послуги з будь-якої точки планети. Використання Big Data та алгоритмів персоналізації дозволяє бізнесу точно визначати потреби клієнтів, покращувати маркетингові стратегії та підвищувати рівень обслуговування [6, с.125].

Сучасні технології зробили освіту доступною, інтерактивною та персоналізованою. Онлайн-курси, вебінари, інтерактивні навчальні платформи та штучний інтелект у сфері освіти допомагають кожному навчатись у власному

темпи. Віртуальні бібліотеки, цифрові архіви та наукові бази даних відкривають доступ до величезного масиву знань, стимулюючи розвиток науки та досліджень.

Сучасні інформаційні технології стали не просто інструментом розвитку, а ключовим фактором, що визначає майбутнє економіки, освіти та суспільного життя. Вони змінюють спосіб ведення бізнесу, трансформують освітній процес і створюють передумови для появи нових цифрових ринків. Технологічний прогрес не стоїть на місці, і країни, що активно інтегрують цифрові рішення у свої стратегії розвитку, мають усі шанси стати лідерами майбутнього.

Завдяки дистанційним консультаціям пацієнти отримують медичну допомогу незалежно від свого місця перебування. Це особливо актуально для жителів віддалених населених пунктів і під час кризових ситуацій, таких як пандемії. Цифрові технології допомагають лікарям систематизувати, аналізувати та обмінюватися інформацією про стан здоров'я пацієнтів, що підвищує точність діагностування та ефективність лікування. Використання штучного інтелекту, робототехніки та аналізу великих даних відкриває нові перспективи в медицині, сприяючи швидшому розвитку досліджень і покращенню методів лікування.

Розвиток інформаційних технологій докорінно змінив підходи до комунікації, надавши можливість людям ділитися думками, ідеями та новинами через онлайн-платформи. Завдяки месенджерам та відеозв'язку спілкування стало доступним у будь-якому куточку світу, що значно посилило глобальну взаємодію та розширило горизонти співпраці [7, с.12]. Однак надмірне використання гаджетів та соціальних мереж може негативно впливати на психічний стан, спричиняючи перевтому, тривожність і стрес.

Технології обробки великих масивів даних зробили наукові дослідження значно швидшими та ефективнішими, особливо у сферах астрофізики, генетичних досліджень і кліматології. Завдяки сучасним цифровим інструментам науковці можуть проводити складні симуляції, тестувати гіпотези та прогнозувати результати експериментів. Крім того, онлайн-платформи полегшують доступ до наукових знань та сприяють міжнародній співпраці, роблячи відкриття більш доступними для світової спільноти.

Інтернет та соціальні медіа забезпечують блискавичне поширення інформації, що дозволяє суспільству швидко реагувати на актуальні події. Завдяки алгоритмам користувачі отримують контент, який відповідає їхнім інтересам, але це також може обмежувати різноманітність поглядів, формуючи так звані «інформаційні бульбашки».

Розвиток технологій також створив умови для швидкого поширення неправдивої інформації, що є серйозним викликом для суспільства. Це підкреслює важливість критичного мислення та навичок медіаграмотності. Також ІТ-індустрія кардинально змінила сферу розваг, популяризуючи нові формати, такі як потокові платформи, відеоігри та технології віртуальної реальності, які відкривають нові можливості для дозвілля [26, с.20].

Сучасні технології докорінно змінили підходи до фінансового менеджменту. Завдяки мобільному банкінгу та онлайн-інвестиційним платформам люди можуть керувати своїми фінансами з будь-якої точки світу, здійснюючи операції швидко та безпечно. Водночас, разом із прогресом, цифрові технології створюють нові виклики, пов'язані з безпекою, етикою та державним регулюванням. Їхній розвиток продовжує формувати майбутнє, змінюючи як спосіб життя людей, так і економічні процеси.

Цифрова трансформація бізнесу стала невід'ємною умовою для збереження конкурентних переваг у сучасному ринку. Це не просто перехід на цифрові інструменти, а повна інтеграція технологій у всі сфери діяльності компанії, що дозволяє швидше адаптуватися до змін, підвищувати ефективність і відповідати зростаючим очікуванням клієнтів [35, с.46].

У сучасному цифровому просторі інформація відіграє ключову роль, а її актуальність визначає ефективність комунікації та роботи різних структур. Оновлення ІР – це безперервний процес, який забезпечує своєчасне подання достовірних даних, покращує функціональність сайтів і платформ та сприяє зручності користувачів. Це стосується як новинних порталів і освітніх платформ, так і державних вебсайтів, корпоративних сторінок і баз даних.

Процес оновлення включає різні аспекти (рис. 2.1.)

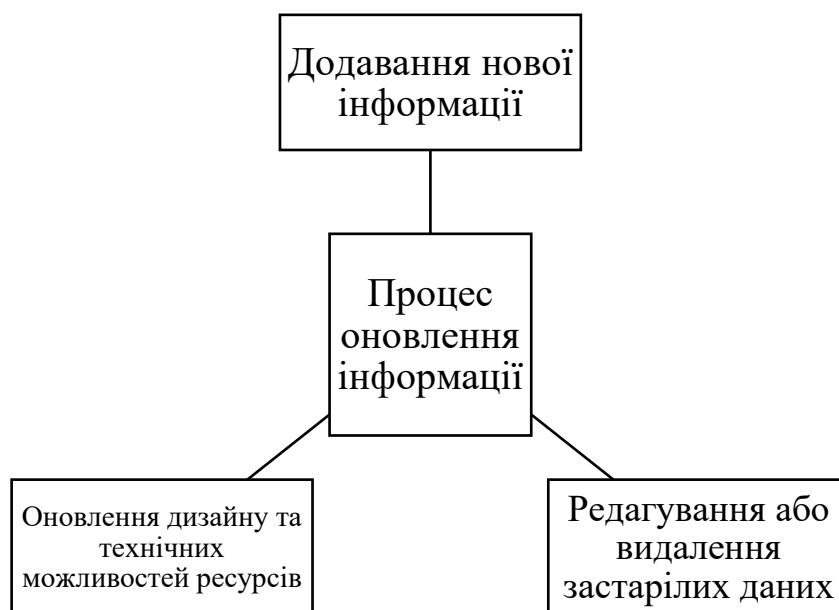

Рисунок 2.1 – Процес оновлення інформації

Важливим є й підтримання актуальності контенту відповідно до сучасних тенденцій, правових норм і змін у суспільстві. Регулярний моніторинг інформації дозволяє запобігати поширенню фейкових або неточних відомостей, що особливо важливо для офіційних та експертних ресурсів.

Окрім змістовного наповнення, важливо приділяти увагу технічному оновленню. Оптимізація роботи серверів, впровадження нових алгоритмів пошуку та аналізу даних, адаптація ресурсів під мобільні пристрої та підвищення рівня кібербезпеки – усе це сприяє швидкодії та стабільності роботи платформи. Покращення дизайну та інтерфейсу робить взаємодію користувачів більш комфортною, що особливо важливо для сайтів із великим обсягом інформації [41, с.10].

Якісне оновлення ІР забезпечує їхню довговічність, підвищує довіру користувачів і підтримує конкурентоспроможність у цифровому середовищі. В епоху швидкого розвитку технологій важливо не лише володіти інформацією, а й оперативно адаптувати її під нові реалії, роблячи ресурси максимально корисними та зручними для всіх, хто ними користується.

2.2. Інформаційні ресурси та тенденції розвитку освіти і науки

Оцінка рівня підготовленості української освіти до цифрових змін виявила низку суттєвих недоліків (рис. 2.2.).

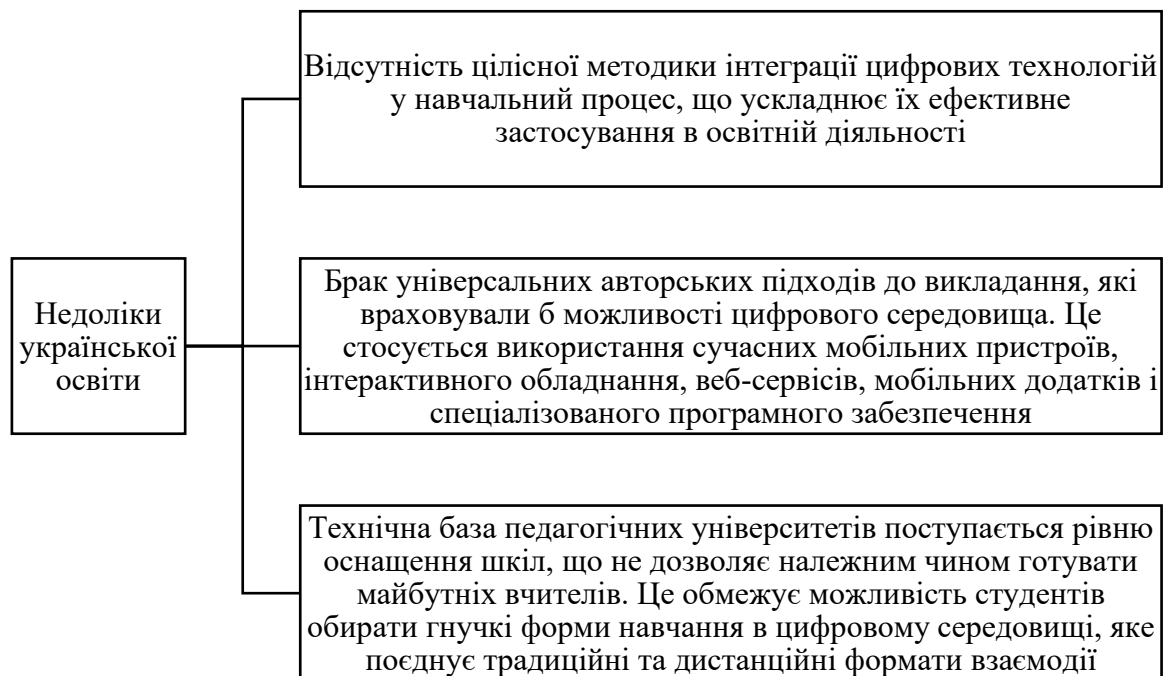

Рисунок 2.2 – Оцінка рівня підготовленості української освіти до цифрових змін

У проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки до 2026 року, представленому Міністерством освіти і науки України, окреслено схожі, але ще ширші проблеми, що гальмують розвиток освітньої сфери. Серед ключових викликів виокремлено [24]:

- недостатній рівень цифрової грамотності серед учнів, студентів та викладачів;
- застаріла навчальна база з інформатики, яка не відповідає сучасним технологічним тенденціям;
- відсутність у програмах підготовки педагогів достатньої уваги до розвитку цифрових компетентностей;
- низький рівень технічного забезпечення навчальних закладів, що включає як нестачу обладнання, так і проблеми з доступом до швидкісного інтернету;

- обмежений вибір якісного цифрового навчального контенту;
- брак актуальної аналітичної інформації про учасників освітнього процесу, що ускладнює ефективне управління сферою освіти;
- надмірна бюрократизація документообігу, що уповільнює роботу навчальних та наукових установ;
- непрозорий розподіл фінансування наукових досліджень, що ускладнює роботу українських науковців;
- відсутність зручного доступу до освітніх послуг та сервісів;
- обмежена доступність наукових ресурсів та дослідницької інфраструктури;
- недостатня ефективність електронних систем для автоматизації звітності у сфері освіти і науки.

Ці проблеми свідчать про те, що цифровізація освіти залишається нагальним питанням, яке потребує комплексного підходу до розв'язання. Без модернізації технологічної бази, оновлення навчальних програм і покращення цифрових сервісів освітня система не зможе відповідати сучасним викликам та міжнародним стандартам.

Світ навколо нас стрімко змінюється як у глобальному, так і в локальному масштабі. Ці трансформації вимагають нового підходу до підготовки людини до життя, і ключову роль у цьому процесі відіграє освіта. Значущість цієї теми пояснюється необхідністю глибокого аналізу сутності, векторів розвитку та основних інструментів модернізації освітньої сфери. Сучасна освіта перебуває під впливом радикальних змін у соціокультурному просторі, які спричинені глобалізаційними процесами та інформаційною революцією.

Інформаційні технології (ІТ) охоплюють широкий спектр інструментів і методів, пов'язаних із збором, обробкою, збереженням і передачею інформації. Вони стали невід'ємною частиною повсякденного життя: електронні записники в смартфонах виконують функції баз даних, а автомобільні бортові комп'ютери – це складні системи аналізу та управління. Незалежно від ставлення суспільства,

цифрові технології вже стали фундаментом сучасного світу і продовжують визначати його майбутнє, зокрема у сфері освіти [29, с.55].

Сучасна освіта перебуває в епіцентрі глобальних трансформацій, спричинених цифровими технологіями. Як зазначають В. Корецька та В. Жебка, розвиток інформатизації освіти визначає ключові тенденції, які формують майбутнє освітніх процесів [25, с.18]:

1. Технологічна модернізація: впровадження новітніх цифрових інструментів здатне змінити традиційні підходи до навчання, зробивши його більш гнучким, інтерактивним та адаптованим до потреб кожного студента.

2. Інтеграція знань: інтенсивний розвиток науки призводить до стрімкого збільшення обсягів інформації. Освітні системи повинні забезпечувати ефективну інтеграцію знань, щоб студенти могли швидко орієнтуватися в сучасному інформаційному середовищі.

3. Поєднання традиційного і цифрового навчання: важливо не лише впроваджувати нові технології, а й гармонійно поєднувати їх із фундаментальними принципами освіти, забезпечуючи баланс між класичними та інноваційними методами навчання.

4. Адаптація до майбутніх викликів: освіта має передбачати зміни у суспільстві та готувати студентів до роботи в умовах невизначеності, використовуючи методи прогнозування та аналітики.

5. Цифрова інфраструктура: для ефективного навчання необхідно створювати сучасні інформаційні середовища, що підтримують новітні технології, забезпечуючи викладачів та студентів усім необхідним для розвитку цифрових компетенцій.

6. Гнучкі освітні моделі: використання мобільних технологій дозволяє навчатися будь-де та будь-коли, що відкриває нові можливості для персоналізованого підходу до освіти.

7. Творчий підхід до навчання: освіта має виходити за межі простого засвоєння знань і формувати середовище для їхнього спільного створення, де

студенти можуть експериментувати, генерувати ідеї та працювати над інноваційними проектами.

8. Глобалізація навчального процесу: освіта повинна сприяти розширенню світогляду, розвивати кроскультурні зв'язки та формувати у студентів відчуття приналежності до глобальної спільноти.

9. Доступність знань без географічних обмежень: віртуальні платформи та технологічні рішення мають усунути бар'єри, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти незалежно від місця проживання.

Отже, цифрові технології невпинно змінюють освітній ландшафт, відкриваючи нові можливості для навчання та саморозвитку. Сучасний світ вимагає не лише адаптації до нових умов, а й випередження змін. ІТ стають ключовим інструментом у цьому процесі, формуючи майбутнє освіти та суспільства загалом.

2.3. Соціокультурні зміни під впливом цифровізації

Цифровізація значно впливає на соціокультурні зміни, формуючи нові моделі поведінки, комунікації та способи сприйняття інформації. Розвиток цифрових технологій трансформує суспільні відносини, створює нові можливості для соціальної взаємодії, а також змінює культурні цінності та норми.

Одним із ключових аспектів впливу цифровізації є зміна способів комунікації. Соціальні мережі, месенджери та цифрові платформи сприяють миттєвому обміну інформацією, що робить комунікацію більш доступною та динамічною. Водночас виникають нові виклики, пов'язані з цифровим етикетом, збереженням приватності та поширенням дезінформації. Соціальні мережі стають не лише засобом спілкування, а й інструментом формування громадської думки, поширення культурних трендів та політичного активізму.

Освіта також зазнає істотних змін. Онлайн-курси, дистанційне навчання та цифрові бібліотеки розширюють доступ до знань, роблячи навчання більш гнучким і персоналізованим. Використання технологій штучного інтелекту

дозволяє адаптувати навчальні матеріали до індивідуальних потреб учнів, підвищуючи ефективність навчання [7, с.13]. Проте цифровий розрив між різними соціальними групами може поглиблювати нерівність у доступі до якісної освіти. Зокрема, нестача технічного обладнання та недостатня цифрова грамотність у деяких регіонах можуть створювати бар'єри для повноцінного використання цифрових можливостей.

Культурні звички та споживання контенту теж змінюються. Поширення стримінгових сервісів, електронних книг і цифрового мистецтва створює нові форми культурної продукції. Традиційні медіа адаптуються до нових умов, змінюючи свої формати та способи подачі інформації. Наприклад, інтерактивні мультимедійні формати, доповнена та віртуальна реальність відкривають нові можливості для творчості та занурення в культурний контент. Завдяки цифровим платформам митці можуть напряду взаємодіяти зі своєю аудиторією, обходячи традиційні механізми просування.

Цифрові технології також впливають на економічну діяльність. Розвиток цифрової економіки відкриває нові можливості для підприємництва, віддаленої роботи та глобальної співпраці. Електронна комерція та фінансові технології значно спрощують ведення бізнесу, даючи можливість навіть малим підприємствам виходити на міжнародний рівень [5, с.4]. Водночас автоматизація та штучний інтелект змінюють ринок праці, вимагаючи від працівників нових навичок та адаптації до швидких змін. Деякі професії поступово зникають, тоді як інші, пов'язані з цифровими технологіями, стають все більш затребуваними. У таблиці 2.1. продемонстровано основні напрями соціокультурних змін під впливом цифровізації.

Таблиця 2.1.

Напрями соціокультурних змін

Сфера впливу	Основні зміни
Комунікація	Швидкість обміну інформацією, цифровий етикет, питання приватності, нові медіаформати, активізм у соціальних мережах
Освіта	Доступність знань, дистанційне навчання, цифровий розрив, персоналізоване навчання, роль штучного інтелекту
Культура	Нові формати медіа, цифрове мистецтво, зміни у споживанні контенту, розвиток VR та AR, пряма взаємодія митців з аудиторією
Економіка	Цифрове підприємництво, автоматизація, гнучкість ринку праці, електронна комерція, фінансові технології

Таким чином, цифровізація є потужним чинником соціокультурних змін, що формує нову реальність, у якій традиційні підходи поступаються місцем інноваціям та адаптації до цифрового середовища. Вона змінює не лише способи взаємодії, навчання та ведення бізнесу, а й сприяє глобалізації культури, розширюючи можливості для творчого самовираження, економічного зростання та соціальної інтеграції. Водночас виникають нові виклики, які потребують вирішення, зокрема питання цифрової безпеки, етики використання технологій та забезпечення рівного доступу до цифрових ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

3.1. Оптимізація доступу та управління інформаційними ресурсами

Сучасне суспільство знаходиться на порозі революційних цифрових змін, що охоплюють усі сфери діяльності та перетворюють звичний спосіб життя. Ці технологічні перетворення супроводжуються миттєвим зростанням обсягів обробленої інформації, що дає можливість доступу до новітніх світових інновацій та зміщує акценти в бізнесі, науці та освіті. В умовах активного впровадження ІТ стає очевидним, що їхнє використання є важливою складовою не лише для бізнесу, а й для адаптації кожної людини до сучасних викликів.

У ХХІ столітті обмін інформацією й комунікації набувають вирішального значення для особистого розвитку та ефективної діяльності в усіх сферах, зокрема в бізнесі. Трансформація світових бізнес-структур та їх інтеграція в глобальний цифровий простір стали визначальними факторами для збереження конкурентоспроможності в умовах сучасних ринків [8, с.47]. Це вимагає комплексного підходу, що поєднує інноваційні технології, стійкий розвиток і створення науково обґрунтованої високотехнологічної інфраструктури, здатної підтримати сучасні економічні моделі.

ІТ сьогодні активно проникають в усі аспекти людської діяльності, від наукових досліджень до прийняття управлінських рішень. Вони дають можливість ефективно керувати даними, обробляти їх і забезпечувати швидкий доступ до необхідної інформації, що, в свою чергу, оптимізує процеси управління та організації. Використання новітніх технологій дозволяє створювати інтегровані системи для реалізації конкретних завдань і покращення технічних рішень в рамках цифрових платформ.

Широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій має величезний потенціал для сприяння соціально-економічному прогресу, граючи критичну роль у розвитку швидких комунікацій та інтеграції різних технологій.

В основі цих інновацій лежать глобальні цифрові мережі, які надають можливість ефективно управляти людськими та ресурсними потоками, а також здійснювати моніторинг, збереження та обробку інформації в реальному часі для подальшого використання в бізнесі. Стрімкий розвиток технологій і зростаючий попит споживачів сприяють виникненню нових способів створення, розповсюдження та доступу до цифрового контенту. Конвергенція таких галузей, як нанотехнології, біотехнології, нейротехнології, робототехніка та ІТ, відкриває безпрецедентні можливості для інновацій і розширює горизонти наукових досліджень та отримання доходів для компаній, які працюють у цих сферах.

Використання ІТ та систем надає не лише економічні переваги, але й стимулює соціально-політичну інтеграцію, що веде до загального прогресу. Саме тому, починаючи з 2000 року, дослідження, що оцінюють впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, стали важливою темою наукових робіт [26, с.20]. У 2001 році Світовий економічний форум запустив серію звітів про глобальні ІТ та Індекс мережевої готовності (NRI), що стало однією з перших спроб системно оцінити вплив ІКТ на розвиток країн. Метою цього індексу було надання рекомендацій для максимального ефективного використання ІКТ в економічних стратегіях.

Модель Індексу мережевої готовності базується на чотирьох основних аспектах: технології, людський потенціал, управління та вплив. Кожен з цих аспектів включає три підфактори, що дозволяють комплексно оцінити рівень застосування ІКТ в різних країнах.

Перший фактор: технології – ключовий аспект мережевої економіки, який визначає здатність країни бути частиною світового ринку. Цей фактор складається з трьох підфакторів:

- 1) доступ – рівень забезпеченості країни ІКТ, включаючи інфраструктуру зв'язку;
- 2) наповненість – типи і кількість цифрових технологій, що розвиваються в країні, та доступність локальних програм;

3) технології майбутнього – рівень готовності до новітніх технологій, таких як штучний інтелект чи Інтернет речей.

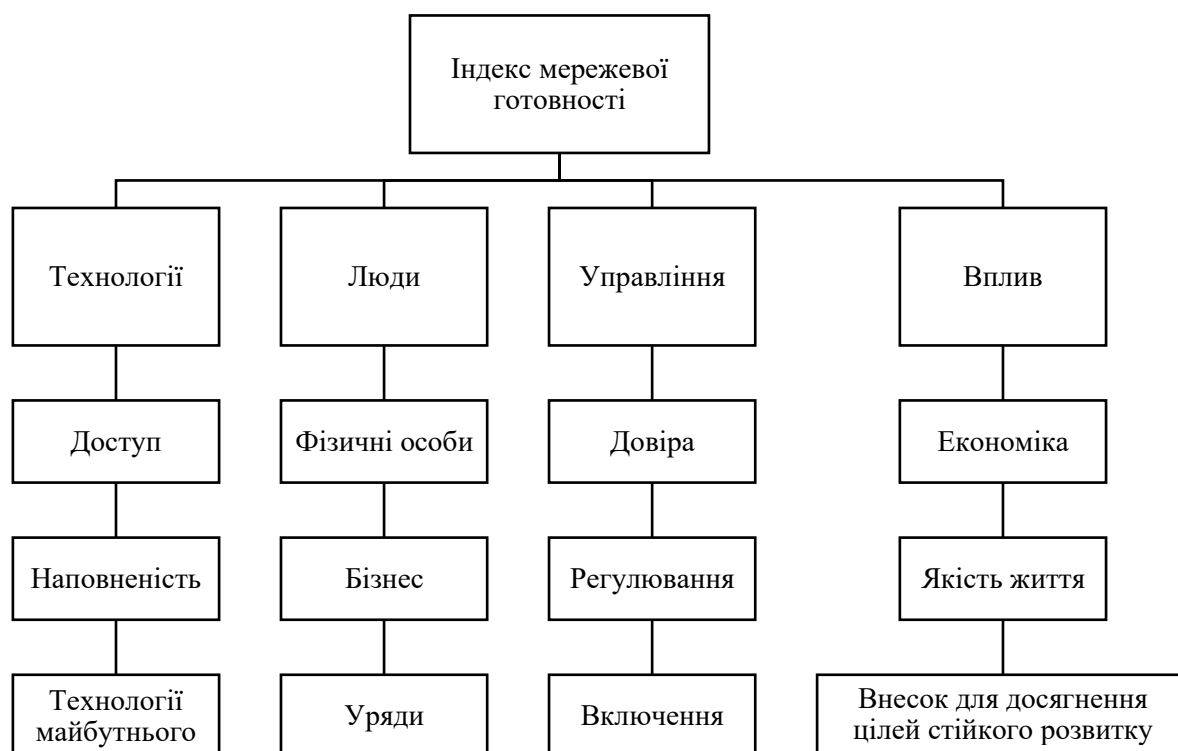

Рисунок 3.1 – Сучасні підходи до формування Індексу мережевої готовності (NRI)

Другий фактор – люди – вказує на рівень розвитку та доступу до технологій у країні для її населення і організацій, а також на наявність необхідних ресурсів і навичок для ефективного використання цифрових технологій. Цей фактор зосереджений на трьох основних рівнях використання ІКТ:

1. Фізичні особи – як громадяни використовують ІКТ і свої навички для участі в мережевій економіці.
2. Бізнес – рівень інтеграції ІКТ у бізнес-структури та їх участь у глобальному цифровому просторі.
3. Уряди – роль урядів у використанні ІКТ для підтримки соціального добробуту та розвитку національної економіки через інвестиції в технології.

Третій фактор – управління – також складається з трьох підфакторів, що визначають ефективність застосування ІКТ у країні:

1. Довіра – оцінка рівня безпеки для особистої інформації та бізнес-структур у мережевій економіці. Цей підфактор охоплює питання кібербезпеки та захисту конфіденційності даних.

2. Регулювання – ступінь розвитку регуляторної політики, що стимулює участь суб'єктів економіки у цифровій трансформації.

3. Включення – аналіз цифрових нерівностей в країні, включаючи проблеми гендерної нерівності, доступу для осіб з інвалідністю та соціально-економічні бар'єри, які можуть гальмувати інтеграцію окремих груп населення в цифровий простір.

Оцінка технологічної готовності до інтеграції мережевої економіки є важливим фактором для стимулювання економічного зростання та загального добробуту в суспільстві. Четвертий критерій – «вплив» – має на меті оцінити економічні, соціальні та людські наслідки участі в мережевій економіці. Для цього він аналізує три ключові підфактори [43, с.225]:

1) економічний ефект – визначає фінансовий результат від залучення до мережевої економіки;

2) соціальний вплив – оцінює зміни у якості життя внаслідок участі в мережевій економіці;

3) вплив на сталий розвиток – оцінює внесок мережевої економіки в реалізацію глобальних цілей сталого розвитку, що були затверджені ООН. Це сприяє досягненню більш стійкого і кращого майбутнього для людства, зокрема в сферах охорони здоров'я, освіти та захисту навколишнього середовища.

Всього для детального вивчення було обрано 60 показників, що описують 12 підфакторів.

На сьогоднішній день Індекс готовності до мережі у 2025 році охоплює 134 економіки різних країн, що разом формують близько 98% світового валового внутрішнього продукту (див. Додаток Б). Лідером в цьому рейтингу є Швеція. Данія зробила значний прорив, піднявшись з шостої на другу сходинку в 2025 році. Сінгапур та Нідерланди також покращили свої позиції, опинившись на

третьому та четвертому місцях відповідно. Швейцарія, як і в попередньому році, фінішує на п'ятому місці.

Інші країни, що потрапили до першої десятки, це Фінляндія (6-те місце), Норвегія (7-ме місце), США, Німеччина та Великобританія (8-ме, 9-те та 10-те місця відповідно). Рейтинг Індексу готовності до мережі підтверджує, що розвинуті країни Європи, частина Азії та Тихоокеанського регіону, а також Північна Америка мають високу технологічну підготовленість до розвитку мережевої економіки.

Україна ж посідає 64-е місце в Індексі мережевої готовності, що підкреслює необхідність застосування комплексного підходу для підвищення рівня мережевої готовності. Цей результат вказує на те, що національна економіка повинна реалізувати низку заходів для вирішення різноманітних завдань, зокрема щодо покращення показників в таких сферах, як вплив (79-е місце), людські ресурси (65-е місце) та технології (62-е місце).

В умовах постіндустріальної економіки ІТ та системи стали важливим чинником у розвитку всіх секторів суспільства та економіки. Протягом останнього десятиліття, а особливо в умовах пандемії COVID-19 у 2020 році, цифрові технології набули значної популярності в усіх сферах, включаючи політичну, економічну та бізнесову діяльність [40, с.345]. Це забезпечило активне впровадження стратегій розвитку, створення автоматизованих систем для проєктування та планування виробництва, а також для фінансового та управлінського обліку в різних країнах, зокрема й в Україні.

3.2. Захист даних і цифрова грамотність в умовах активного використання інформаційних ресурсів

Розглядаючи напрями вдосконалення забезпечення інформаційної безпеки та організації доступу до публічної інформації, слід зазначити, що інформаційна безпека України стикається з серйозними викликами, які становлять загрозу для стабільного функціонування держави, її політичного та економічного розвитку, а також для процесу інтеграції в європейські та євроатлантичні структури.

Загрози інформаційній безпеці України можна визначити як сукупність факторів та умов, що можуть спричинити негативний вплив на життєво важливі інтереси держави, суспільства та громадян через небезпеку маніпулювання свідомістю і поведінкою людей, а також через загрозу для ІР та інфраструктури країни [29, с.58].

Згідно з нормами Закону України «Про основи національної безпеки», однією з основних загроз є намагання маніпулювати суспільною свідомістю через поширення неповної, недостовірної або упередженої інформації [1, с.66].

Доктрина інформаційної безпеки України ідентифікує такі загрози «поширення спотвореної, неправдивої та упередженої інформації в глобальному інформаційному просторі, що шкодить національним інтересам України»; «зовнішні деструктивні інформаційні впливи на свідомість громадян через засоби масової інформації та Інтернет»; «інформаційні впливи, спрямовані на підлив конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України»; «прояви сепаратизму через медіа та Інтернет на основі етнічних, мовних, релігійних та інших відмінностей».

Голобородько А. зазначає, що найсерйознішою загрозою національній безпеці України в інформаційній сфері є здійснення іноземними державами інформаційно-психологічного впливу на громадян України та міжнародну спільноту через проведення інформаційних кампаній та спеціальних операцій [6, с.128]. Це досягається шляхом постійного поширення часткової, перекрученої або упередженої інформації щодо України та політичних процесів, що відбуваються на її території. Такі операції мають серйозний вплив на внутрішню та зовнішню політику держави, погіршують її міжнародний імідж і є частиною політичних та економічних інтересів інших країн. Метою таких інформаційних впливів є просування власних національних інтересів.

До загроз інформаційній безпеці України у сфері інформації можна віднести також: обмеження свободи слова та доступу громадян до важливої інформації; спотворення, блокування або замовчування фактичних даних, а також упереджене, тенденційне або неповне їх висвітлення; несанкціоноване

поширення конфіденційних відомостей та дезінформація; інформаційна експансія з боку інших країн та агресивне проникнення в національний інформаційний простір, коли держави з більш розвинутою інформаційною інфраструктурою отримують можливість впливати на громадську думку в менш потужних країнах через медіа; виникнення та функціонування непідконтрольних інформаційних каналів у межах національного простору.

На сьогодні Україна зазнає впливу сучасних технологій, спрямованих на психологічний тиск, що становлять серйозну загрозу національній інформаційній безпеці та суверенітету. Забезпечення стабільності і безпеки в інформаційній сфері в умовах постійних дестабілізуючих інформаційних атак і агресивної політики інших держав, зокрема російської федерації, вимагає цілеспрямованих зусиль від органів державної влади та громадянського суспільства на всіх рівнях.

Для ефективної протидії негативним інформаційно-психологічним впливам, операціям і інформаційним війнам необхідно визначити ключові напрямки державної інформаційної політики та кроки, що мають бути вжиті владою України [25, с.19]:

- 1) інтеграція України у світовий і європейський інформаційні простори»;
- 2) вступ до міжнародних інформаційних і телекомунікаційних організацій та систем;
- 3) створення національної моделі інформаційного простору, спрямованої на розвиток інформаційного суспільства;
- 4) модернізація системи інформаційної безпеки держави та створення ефективної державної інформаційної політики;
- 5) удосконалення законодавства у сфері інформаційної безпеки, приведення національних стандартів до міжнародних норм та забезпечення ефективного правового контролю інформаційних процесів;
- 6) розвиток національної інформаційної інфраструктури;
- 7) підвищення конкурентоспроможності української інформаційної продукції та інформаційних послуг на світовому ринку.

Для запобігання негативному впливу на інформаційний простір держави, її діяльність в цій сфері має орієнтуватися на кілька ключових напрямів (рис. 3.1.).

Рисунок 3.1 – Ключові напрямки держави

Задля належного захисту національного інформаційного середовища та створення стійкої системи інформаційної безпеки, українською владою впроваджуються різноманітні заходи. Серед головних завдань цього органу є боротьба з інформаційною агресією російської федерації, розробка стратегічних документів у сфері інформаційної політики та безпеки, а також забезпечення ефективної координації діяльності органів влади у цій галузі.

З метою мінімізації негативних наслідків інформаційної пропаганди та боротьби з інформаційними війнами, а також для своєчасного реагування на загрози в інформаційному просторі України, Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення «Про заходи щодо удосконалення формування та реалізації державної політики в галузі інформаційної безпеки України» [36].

У документі зазначено, що РНБО, усвідомлюючи важливість удосконалення правової бази для запобігання та нейтралізації реальних і

потенційних загроз національній безпеці в інформаційному просторі, ухвалила кілька стратегічних рішень:

1) розробити і подати на розгляд Верховної Ради України законопроекти, що передбачають зміни до низки законів щодо боротьби з інформаційною агресією іноземних держав, зокрема встановлення чітких механізмів протидії негативним інформаційно-психологічним впливам, включаючи заборону ретрансляції пропагандистських телевізійних каналів;

2) посилити контроль за дотриманням норм законодавства в сфері інформаційно-психологічної безпеки та захисту від кіберзагроз;

3) вжити заходів щодо сприяння поширенню об'єктивної інформації про соціально-політичну ситуацію в Україні на міжнародній арені.

Створення та розвиток національної системи інформаційної безпеки є критично важливим завданням. Для цього питаннями інформаційної безпеки займаються різні державні структури: СБУ – у сфері національної безпеки, ДССЗІ (Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації) – у галузі кібербезпеки, а боротьбою з кіберзлочинністю – МВС. Координацію між усіма органами забезпечуватиме відповідний підрозділ РНБО.

Національна система інформаційної безпеки формується і розвивається на основі Конституції України та інших нормативно-правових актів, що регулюють питання національної безпеки, зокрема: Закон України «Про основи національної безпеки України», Концепція розвитку сектору безпеки та оборони України, Положення про Національний координаційний центр кібербезпеки, Стратегія національної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України, Воєнна доктрина України, Доктрина інформаційної безпеки України та інші [2, с.56].

В умовах сучасної війни в кіберпросторі зростає кількість кіберзагроз, що можуть серйозно порушити функціонування життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави. Кіберзагрози – це фактори і явища, що загрожують безпеці через можливість порушення роботи інформаційних,

телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем, що у свою чергу може призвести до серйозних негативних наслідків.

Одним із ключових кроків для забезпечення стабільного функціонування кіберпростору та захисту інтересів країни є створення національної системи інформаційної безпеки, що закріплено в Стратегії кібербезпеки. Вона передбачає розвиток і вдосконалення структур, здатних забезпечити безпеку в кіберпросторі та сприяти ефективному використанню кіберресурсів.

Організаційне забезпечення такої системи включає цілеспрямовану діяльність органів, що відповідають за інформаційну безпеку. Зокрема, це:

- «створення і розвиток організаційних структур, які найкращим чином відповідають вимогам кібербезпеки»;
- «налагодження процесів управління в галузі забезпечення кібербезпеки, створення умов для ефективного ухвалення та реалізації необхідних рішень».

Основною метою національної системи інформаційної безпеки є забезпечення інтеграції та ефективної взаємодії всіх органів влади, місцевих органів управління, правоохоронних установ, наукових і навчальних організацій, а також бізнес-сектору, який здійснює діяльність у сфері електронних комунікацій і захисту інформації, а також управляє критичною інформаційною інфраструктурою. До ключових учасників цієї системи відносяться Міністерство оборони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації, Служба безпеки України, Національна поліція України, Національний банк України, а також розвідувальні органи [9, с.28].

Оцінюючи системи інформаційної безпеки провідних країн світу, можна стверджувати, що єдиної моделі побудови національної системи інформаційної безпеки наразі не існує. Кожна країна адаптує свою стратегію з урахуванням власних національних інтересів та специфіки загроз.

Так, у Канаді Стратегія інформаційної безпеки фокусується на кібертероризмі та ворожих діях у кіберпросторі, зокрема на кібершпигунстві та кібервійнах. Міністерство громадської безпеки Канади є головним органом, який

не лише координує, але й реалізує державну політику в галузі кібербезпеки, забезпечує захист від кіберзагроз і організовує відповідні заходи.

В Австрії, як національний координатор інформаційної безпеки виступає Центр боротьби з кіберзлочинністю при Федеральному міністерстві внутрішніх справ. Цей орган виконує функції національної поліції в сфері кібербезпеки, контролюючи боротьбу з кіберзлочинністю та забезпечуючи захист інформаційної інфраструктури країни.

Польща, у свою чергу, покладається на Агентство внутрішньої безпеки (АВБ), яке займається контррозвідальною діяльністю. У 2013 році це агентство розробило Стратегію інформаційної безпеки Польщі та започаткувало створення Центру криптології в Міністерстві національної оборони, що покликаний забезпечити захист інформації, вести кібероборону та здійснювати наступальні кібероперації, тобто активно протидіяти кіберзагрозам [40, с.346].

Огляд нормативно-правових актів та організаційних структур у цих країнах підтверджує, що спеціальні служби відіграють вирішальну роль у забезпеченні кібербезпеки. Це обумовлено характером сучасних кіберзагроз, які вимагають специфічних повноважень і методів, доступних лише органам контррозвідки та безпеки. Такі структури є основною ланкою в організації ефективної системи захисту національного інформаційного простору та боротьби з кіберзлочинністю.

Враховуючи досвід провідних країн у сфері кібербезпеки та з метою оптимізації управлінських процесів у цій галузі, доцільно надавати Службі безпеки України (СБУ) роль центрального органу, відповідального за координацію всіх учасників національної системи кібербезпеки. СБУ як спеціалізований орган у сфері контррозвідки має широкі повноваження для протидії як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам, що включають кібернетичні атаки та інформаційні війни.

У зв'язку з цим, варто розглянути доцільність створення Національного центру кібербезпеки, який підпорядковуватиметься СБУ і стане важливим елементом у координації зусиль на всіх рівнях для захисту кіберпростору. Центр

буде забезпечувати стійкість інфраструктури, реагування на кіберзагрози та сприяти національній кібероборони.

Особливу увагу варто приділяти діям Команди реагування на комп'ютерні надзвичайні події України (CERT-UA), що функціонує як окремий структурний підрозділ Державного центру захисту інформаційно-телекомунікаційних систем. CERT-UA, заснована ще в 2007 році, має за мету запобігання несанкціонованому доступу, порушенню конфіденційності та цілісності інформаційних систем, що належать державним органам. Її діяльність регулюється відповідними законами України та підзаконними актами, що забезпечує легітимність її функціонування [41, с.9].

З метою посилення національної кібербезпеки необхідно створити спеціалізовані інститути, науково-дослідні центри та експертні структури для проведення досліджень у сфері інформаційних операцій і кібервійни. Це включає розробку нових технологій і рішень для захисту від кіберзагроз, а також створення інноваційних структур для вдосконалення державної політики в галузі кібербезпеки.

На порядку денному України є кілька ключових завдань: поетапне формування вітчизняної індустрії програмного забезпечення, прискорене створення суперкомп'ютерних комплексів на національному рівні, об'єднаних високошвидкісними каналами зв'язку, а також інтеграція вітчизняних ІТ-компаній на міжнародну арену. Важливим також є формування сприятливого середовища для розвитку ІТ-бізнесу шляхом об'єднання зусиль держави, наукових установ і приватного сектору. Вищі навчальні заклади повинні стати основою для підготовки кадрів у сфері ІТ-технологій, що дозволить забезпечити кадровий резерв для розвитку цієї ключової сфери для національної безпеки.

Таким чином, забезпечення кібербезпеки вимагає комплексного підходу, що включає як зміцнення організаційної структури, так і розвиток технічної та наукової інфраструктури, що сприятиме ефективному протистоянню сучасним загрозам у кіберпросторі.

Для належного забезпечення інформаційної безпеки країни необхідно створити комплексну та інтегровану систему, яка охоплюватиме тісну співпрацю між державними органами, приватним сектором, науковими установами, професійними об'єднаннями та неурядовими організаціями. Такий підхід дозволить сформувати єдиний механізм для ефективної боротьби з інформаційними загрозами та розробити стратегію для управління інформаційною політикою на всіх рівнях [46, с.63].

До ключових напрямів, які потребують вирішення, відносяться:

1. Розробка концептуальних засад для регулювання інформаційного простору – Концепції інформаційної політики України. Цей стратегічний документ має визначити основи, методи та інструменти державної інформаційної політики, зокрема для налаштування системи державної пропаганди, яка повинна охоплювати не тільки внутрішній інформаційний простір, але й активну присутність України на міжнародній арені. Важливим аспектом є розвиток конкурентоспроможного національного інформаційного продукту, що дозволить Україні активно взаємодіяти на світовій інформаційній сцені.

2. Оптимізація управлінських процесів у сфері інформаційної політики. Одним із головних кроків є створення Національної ради з питань комунікацій, яка зосередиться на регулюванні телекомунікаційної інфраструктури, використанні радіочастотного ресурсу, телерадіомовлення та Інтернет-простору. Ще одним важливим кроком є формування Міністерства з комунікацій та інформатизації України, яке буде відповідальним за впровадження та контроль за загальнонаціональною інформаційною політикою.

3. Урегулювання інформаційної діяльності відповідно до міжнародних стандартів. Важливим завданням є вдосконалення законодавчих ініціатив, таких як Закон щодо прозорості медіавласності, що запобігає монополізації медіа-простору, зокрема в Інтернеті, і гарантує нейтральність та свободу засобів масової інформації. Також необхідно розробити Кодекс етики для журналістів, у

якому буде чітко визначено механізми відповідальності за порушення етичних стандартів професії.

4. Юридичне визначення основних понять у сфері інформаційної безпеки. Для ефективної роботи в цій сфері важливо визначити ключові терміни, як-от «державна інформаційна політика», «інформаційно-психологічна безпека», «інформаційно-психологічні впливи» тощо. Це дозволить створити чітку та зрозумілу правову основу для регулювання інформаційних процесів та протидії інформаційним загрозам.

Загалом, для досягнення високого рівня інформаційної безпеки в Україні необхідно створити багатофункціональну систему, яка об'єднує державні, приватні та наукові структури, забезпечує відповідне законодавче забезпечення, а також інфраструктурну підтримку для ефективної протидії інформаційним загрозам у сучасному глобалізованому світі.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження були досягнуті поставлені завдання, що дозволили глибоко аналізувати та оцінити різні аспекти розвитку цифрових інформаційних ресурсів.

Перш за все, було проаналізовано сутність і класифікацію цифрових інформаційних ресурсів, що дозволило чітко окреслити основні типи ресурсів та їх значення для різних сфер діяльності. Це дало можливість глибше зрозуміти роль таких ресурсів у розвитку сучасного суспільства, де цифровізація має потужний вплив на інформаційні процеси в науці, освіті, культурі та економіці.

Однією з важливих складових дослідження стало вивчення нормативно-правових та етичних аспектів використання цифрових інформаційних ресурсів, що є критично важливим для забезпечення захисту прав користувачів та уникнення порушень у сфері інформаційної безпеки. Оцінка впливу цифрових технологій на оновлення та диджиталізацію інформаційних ресурсів дозволила виявити ключові тенденції та перспективи для ефективного впровадження новітніх технологій.

Визначення шляхів оптимізації доступу та управління цифровими інформаційними ресурсами дозволило сформулювати рекомендації щодо покращення ефективності цих процесів, а питання захисту даних і підвищення цифрової грамотності стали важливими аспектами для подальших досліджень і впровадження в практику.

Для забезпечення ефективного використання цифрових інформаційних ресурсів необхідно впроваджувати комплексні стратегії, що передбачають розвиток ІТ-інфраструктури, підвищення цифрової грамотності населення, удосконалення регуляторної політики та зменшення цифрової нерівності. Україні слід активно орієнтуватися на світовий досвід лідерів у сфері мережевої готовності, водночас адаптуючи інноваційні технології до національних умов і сприяючи інтеграції у глобальний цифровий простір для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

Враховуючи аналіз сучасних викликів та загроз у сфері інформаційної безпеки, Україні необхідно продовжити вдосконалення національної системи захисту інформаційного простору через консолідацію зусиль державних органів, приватного сектору, наукових установ і громадськості. Рекомендовано посилити законодавчу базу, модернізувати механізми протидії деструктивним інформаційним впливам, створити ефективні комунікаційні інститути та активно інтегруватися в міжнародні інформаційно-телекомунікаційні системи. Ключовою запорукою успіху стане формування потужного кадрового потенціалу та розвиток інноваційних технологій у сфері кібербезпеки, що дозволить забезпечити стабільність, стійкість і конкурентоспроможність України в глобальному інформаційному середовищі.

Отже, результати дослідження підкреслюють важливість цифрових інформаційних ресурсів як основи сучасного інформаційного суспільства та потребу в комплексному підході до їх використання та захисту.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Артеменкова О. Нормативно-правове забезпечення впровадження інформаційних технологій у діяльність архівних установ України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук* 10, 2022. 62-69 с.
2. Блінова Г.О. Правові засади використання електронних інформаційних ресурсів в концепції цифрової держави. Проблеми сучасних трансформацій. *Серія: право, публічне управління та адміністрування* 2, 2021. 53-60 с.
3. Бошицький Ю.Л. Ярошевська Т.Ю. Оптимізація роботи бібліотеки київського університету права НАН України в умовах воєнного стану. *Часопис Київського університету права* 4, 2023. 9-13 с.
4. Василенко Д.П., Бутко Л.В. Нормативно-правове регулювання процесу цифровізації українського архівного простору. *Вісник Харківської державної академії культури* 60, 2021. 79-88 с.
5. Вербовський І.А. Ефективність цифровізації в управлінні освітніми ресурсами: аналіз та стратегії оптимізації. *Академічні візії* 27, 2024. 1-13 с.
6. Голобородько А. Соціально-економічні передумови та чинники розвитку цифрових трансформацій економіки. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences* 308.4, 2022. 125-130 с.
7. Гребенюк А. Оксенюк І. «Цифровий поворот» в освіті у контексті сталого розвитку суспільства. *Інформаційні технології і засоби навчання* 2.1, 2024. 1-15 с.
8. Гулак Н. Майстренко А. Автоматизація модуля інформаційних активів. *Інформаційні технології та суспільство* 1.12, 2024. 46-50 с.
9. Дикий А.П. Понятійно-категоріальний апарат інформаційної безпеки України в забезпеченні національної безпеки. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування* 4, 2022. 23-31 с.

10. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 10.03.25)

11. Закон України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15#Text> (Дата звернення 10.03.25)

12. Закон України «Про доступ до публічної інформації». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (Дата звернення 10.03.25)

13. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 10.03.25)

14. Закон України «Про захист персональних даних». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (Дата звернення 10.03.25)

15. Закон України «Про інформацію». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (Дата звернення 10.03.25)

16. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 10.03.25)

17. Закон України «Про науково-технічну інформацію». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text> (Дата звернення 10.03.25)

18. Закон України «Про Національну програму інформатизації». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 10.03.25)

19. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> (Дата звернення 10.03.25)

20. Захаревич М., Григоренко В. Цифрова компетентність та цифрова грамотність здобувачів вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету* 1, 2024. 119-129 с.

21. Здреник В. Вплив цифрових технологій на розвиток бізнесу: трансформація бізнес-моделей та управління інноваційними проектами. *Ekonomichnyy analiz* 34.2, 2024. 453-464 с.

22. Калакура Я. Українська архівна наука у викликах війни та цифровізації інформаційних ресурсів архівів. *Науково-практичний журнал «Архіви України»* 4.333, 2022. 19-45 с.

23. Конституція України. Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 10.03.25)

24. Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. Електронне джерело URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zaproshue-do-gromadskogo-obgovorennya> (Дата звернення 10.03.25)

25. Корецька В.О., Жебка В.В. Цифрова грамотність населення як фундамент цифровізації держави. *Телекомунікаційні та інформаційні технології* 3, 2022. 12-20 с.

26. Кропочева Н.М. Особливості змісту та технологій висвітлення інформаційних ресурсів мережі освітянських бібліотек в умовах воєнного стану. *Вісник Книжкової палати* 2, 2023. 19-27 с.

27. Левченко Л.Л., Попова Л.М., Хромов А.В. Національні архівні інформаційні ресурси: правові засади реформування архівної справи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені ЕО Дідоренка* 1.93, 2021. 249-263 с.

28. Маньгора В.В., Михальчук Ю.О. Використання цифрових технологій у праві: перспективи та виклики. *Інформація і право* 4.47, 2023. 147-158 с.
29. Масюк О. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на цифровізацію суспільства в умовах російсько-української війни. *Humanities Studies* 21.98, 2024. 55-62 с.
30. Мацьопа Х.М. Специфіка використання інформаційних технологій у формуванні громадської думки в сучасній Україні. *Політичне життя*, 2023. 80-87 с.
31. Мінько О. Нормативно-правове регулювання забезпечення безпеки публічних інформаційних сервісів в Україні. *Law. State. Technology* 2, 2024. 30-34 с.
32. Ничкало Н.Г., Лук'янова Л.Б., Овчарук О.В. Цифрова трансформація суспільства: європейський досвід, українські реалії. *Освіта для цифрової трансформації суспільства* 2.1, 2024. 74-98 с.
33. Постанова «Про внесення змін до Положення про Міністерство цифрової трансформації України». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2022-%D0%BF#Text> (Дата звернення 10.03.25)
34. Постанова «Про затвердження «Програми діяльності Кабінету Міністрів України «Український прорив: для людей, а не політиків»». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2008-%D0%BF#Text> (Дата звернення 10.03.25)
35. Резнік Н., Загородня А. Вплив цифровізації на інноваційне середовище суспільства. *Економіка і управління бізнесом* 13.1, 2022. 45-55 с.
36. Рішення «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0004525-14#Text> (Дата звернення 10.03.25)

37. Розпорядження «Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках». Електронне джерело URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-vidnovlennia-staloho-rozvytku-ta-tsyfrovoi-transformatsii-maloho-i-s821300824> (Дата звернення 10.03.25)

38. Семанюк В., Мельник Н. Вплив цифрових технологій на інформаційне середовище бізнесу в умовах п'ятої промислової революції. *Вісник економіки* 3, 2022. 203-212 с.

39. Сеник С., Сеник В. Проблеми нормативно-правового формулювання дефініцій у галузі інформаційних технологій (на прикладі «інформаційні ресурси»). *Вісник Львівського університету. Серія юридична* 76, 2023. 8 с.

40. Сергієнко Т.І. Роль інформаційних технологій у житті сучасної людини. *Українські студії в європейському контексті* 7, 2023. 344-349 с.

41. Тінтурін С. Використання штучного інтелекту для автоматизації управління інформаційними системами. *Computer-integrated technologies: education, science, production* 57, 2024. 5-14 с.

42. Третяк Ю.І. Нормативно-правове регулювання кібербезпеки в Україні. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law* 40, 2024. 280-289 с.

43. Турияниця Н. Цифрова трансформація бібліотек: тенденції та виклики. *Інформаційна політика пам'яті–виживання, збереження та розвиток українських бібліотек у період сьогодення*, 2024. 224-238 с.

44. Указ «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000#Text> (Дата звернення 10.03.25)

45. Указ «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»». Електронне джерело URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (Дата звернення 10.03.25)

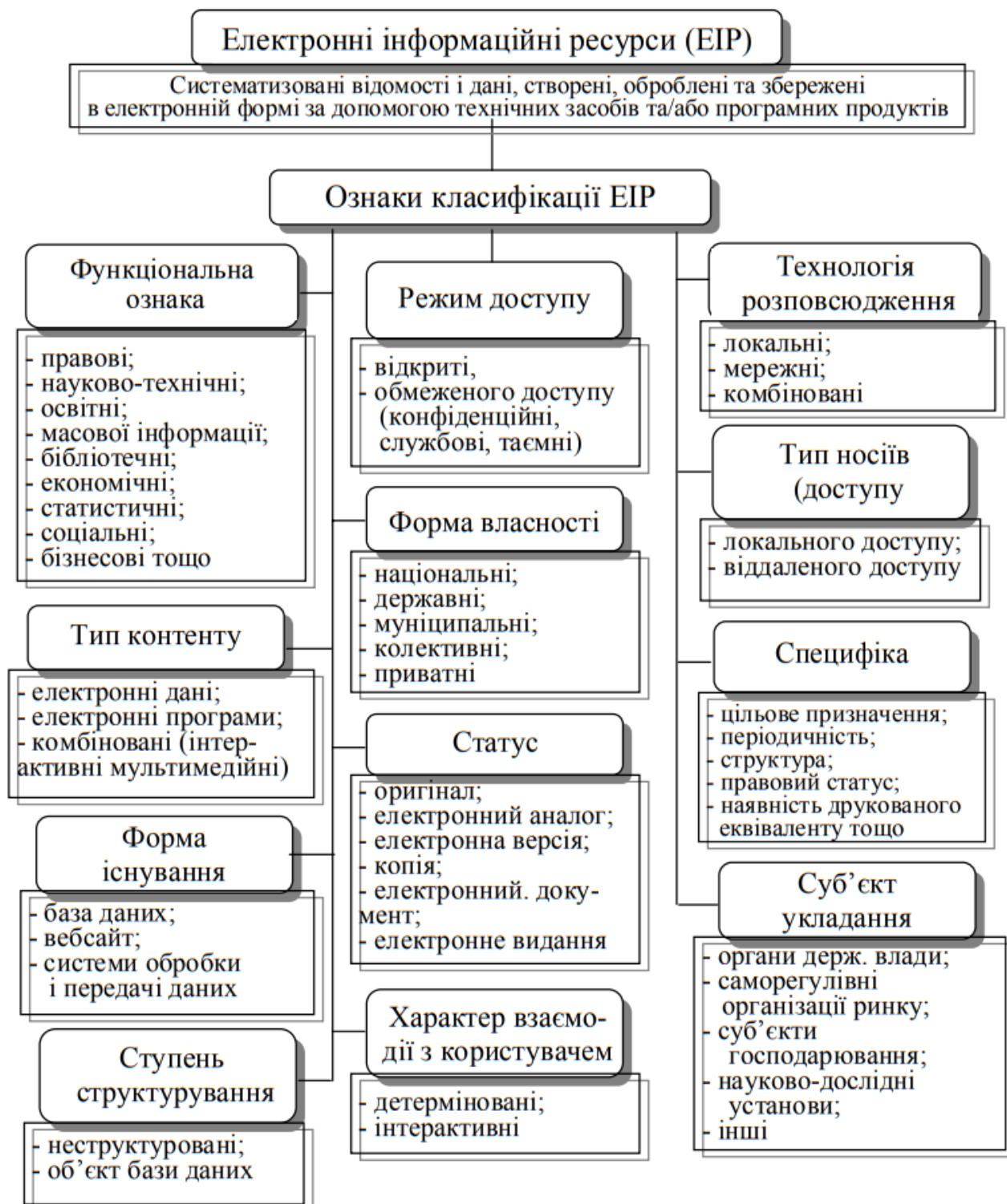
46. Чернятевич Я.В. Цифровий робочий простір як складова сучасного ринку праці. *Підприємництво і торгівля* 32, 2021. 60-65 с.

47. Чумак Є. Трансформація інформаційних ресурсів публічних бібліотек України в сучасних умовах. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук* 10, 2022. 36-48 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Визначення та класифікація електронних інформаційних ресурсів

ДОДАТОК Б

Оцінка Індексу мережевої готовності та рейтингові показники мережевої економіки за чотирма факторами топ-10 країн світу

Місце	Країна / економіка	Оцінка, бали	Рейтинги			
			технології	люди	уряди	вплив
1	Швеція	82,75	2	4	4	3
2	Данія	82,19	5	1	2	5
3	Сінгапур	81,39	10	5	13	1
4	Нідерланди	81,37	3	9	3	4
5	Швейцарія	80,41	1	13	10	2
6	Фінляндія	80,16	9	3	5	9
7	Норвегія	79,39	11	8	1	6
8	США	78,91	4	7	8	14
9	Германія	77,48	7	12	12	7
10	Сполучене Королівство	76,27	8	14	14	10
...	...	...	...	...	...	...
64	Україна	49,43	62	65	58	79
...	...	...	...	...	...	...
134	Чад	14,80	133	134	133	134

Джерело: сформовано автором на основі [46]